

การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานพิเศษ
สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ภัทรินทร์ วัชรภูมิกัตติ

๒๘ ต.ค. ๒๕๓๙

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

มีนาคม ๒๕๓๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. ๔๘๕๕๔

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน.....มีนาคม..พ.ศ..2539..

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความช่วยเหลือให้คำปรึกษา และแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานวิจัย จาก รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณไพรัช อรรถกามานนท์ เลขาธิการผู้อำนวยการสำนักงาน การศึกษา กรุงเทพมหานคร อาจารย์พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และคุณโสภณ สุวรรณวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสี่สุก ที่ได้กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบทดสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโสภณ สุวรรณวงศ์ และคณะครูทุกท่านของ โรงเรียนวัดสี่สุก สำนักงานเขตจอมทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์นิพนธ์ บุญยรัตพันธุ์ อาจารย์สุนี สัมมา และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และคำปรึกษา

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของงานวิจัยนี้ ทำให้ได้รับข้อมูลในการวิจัย อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง เสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ภัทรินทร์ วิศิษฎ์ศักดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	11
ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน.....	12
ความสำคัญของการอ่าน.....	12
การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	14
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	18
โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์	
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน.....	39
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	39
งานวิจัยในประเทศไทย.....	40
การประเมินโครงการ.....	43
ความหมายของโครงการ.....	43
ความหมายของการประเมินโครงการ.....	43
รูปแบบการประเมินโครงการ.....	45

รูปแบบการประเมินแบบจำลอง ซิป (CIPP Model).....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	54
งานวิจัยในประเทศไทย.....	54
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	59
การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	59
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร และครูของ	
โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในสังกัด	
กรุงเทพมหานคร.....	76
4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร	
และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	
ทั้ง 4 ด้าน.....	78
4.2.1 ด้านสภาพแวดล้อม.....	78
4.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า.....	80

4.2.3	ด้านกระบวนการ.....	85
4.2.4	ด้านผลผลิต.....	90
4.3	นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกับ นักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ.....	94
4.3.1	ค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัย รักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้ ร่วมโครงการ ฯ.....	94
4.3.2	เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัย รักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ.....	99
5	บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
	บทย่อ	
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	102
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	102
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	106
	อภิปรายผล.....	110
	ข้อเสนอแนะ.....	115
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	116

บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	127
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพึงพอใจของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีต่อโครงการฯ.....	132
แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ.....	141
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	146

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร และครู.....	62
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ.....	64
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน ที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ฯ.....	65
4	รายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร และครู.....	76
5	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเหมาะสม ด้านสภาพแวดล้อม.....	78
6	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอ ด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องบุคลากร.....	80
7	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอ ด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องวัสดุอุปกรณ์	82
8	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอ ด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องงบประมาณ.....	84
9	ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ.....	85
10	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการ เรื่องกระบวนการดำเนินงาน.....	86

11	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการ เรื่องกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	88
12	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการ เรื่องการประเมินผล.....	90
13	ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับด้านกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการประเมินผล.....	91
14	ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจ ด้านผลผลิต.....	92
15	ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน.....	94
16	ค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ.....	96
17	เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียน ที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ.....	101

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านเป็นหนทางแห่งการสื่อความหมายที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความคิด และความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนทำให้ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์บางประการที่ผู้อ่านไม่สามารถพบได้ในชีวิตจริง การอ่านจึงเป็นสิ่งที่ควรจะได้รับการศึกษา และพัฒนามาตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา ทักษะคิด และจริยธรรม ซึ่งหนังสือเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะนำเด็กไปสู่ความเจริญงอกงาม (สวัสดี เรื่องพิเศษ. 2523 : 89)

คุณค่าของการอ่านหนังสือมีความสำคัญอย่างมากต่อวัยเด็ก ดังที่ โลอนนิ (Lionni. 1964 : 142) กล่าวว่า "การอ่านจะช่วยให้เด็กแสวงหา และค้นพบระบบของคุณค่าสำหรับตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวบุคคล และสังคมมากกว่าสิ่งอื่นใด" ฮาฟเนอร์ (Hafner. 1967 : 3) กล่าวว่า "การอ่านเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์พื้นฐาน คนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการอ่าน กับทั้งยังเป็นการเตรียมตัวเพื่ออาชีพได้ด้วย" จากการประชุมแห่งโลกว่าด้วยเรื่องหนังสือ (World Congress on Book) ณ กรุงลอนดอน ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2525 ที่ประชุมได้สรุปว่า "การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะหนังสือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวิชาการ ให้การศึกษา ส่งเสริมการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาคน พัฒนาสังคม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลแต่ละชาติและระหว่างชาติ เสริมพลังแห่งความปรารถนาสันติภาพขึ้นในใจคน" (การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 2529 : 447)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรในเรื่องการอ่านไว้ในข้อ 1 ว่า 'มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้สภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้' โดยเน้นข้อ 6 อย่างชัดเจนว่า 'มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ' และได้กำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการอ่านไว้ในจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มภาษาไทยข้อ 4 ว่า 'มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ' (หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง. 2533 : 1)

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการอ่านมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้แต่ประการเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียนด้วย เพราะการอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่จะสร้างสรรค์ และส่งเสริมกันได้โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยและปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้บุคคลผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยวางรากฐานมั่นคงนี้ไว้คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ผู้บริหารการศึกษา หน่วยงานราชการ (ชุตินา สัจจนันท์. 2529 : 54)

จากการสัมมนาระดับชาติว่าด้วยเรื่อง 'การรณรงค์เพื่อพัฒนาการอ่าน' เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 พบว่า สภาพการอ่านของคนไทยยังไม่สามารถพัฒนาเท่าที่ควร เพราะสาเหตุประการหนึ่งคือ ขาดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการสร้างนิสัยรักการอ่านในหมู่คนไทย ซึ่งทำได้ยากเพราะสังคมไทยไม่ใช่สังคมการอ่าน การที่จะช่วยให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านได้นั้น จะต้องร่วมมือกันปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยกระทำอย่างต่อเนื่องจนเด็กเกิดความรักที่จะอ่าน (การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 2529 : 6)

จากสภาพปัญหาการอ่านดังกล่าว หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยราชการที่มีส่วนสำคัญด้านการจัดการศึกษา ในระดับประถมศึกษา จึงได้จัดโครงการ 'ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน' ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน กระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียน

สนใจการอ่าน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักหนังสือต่าง ๆ ได้อ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ และยังเป็น การสร้างทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านแก่นักเรียน และอ่านจนเกิดเป็นนิสัย รักการอ่านขึ้นในโรงเรียน โดยได้คัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มาดำเนินการตามโครงการดังกล่าว 12 โรงเรียน โดยเริ่มจัดตั้งโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 จนถึง พ.ศ. 2540 ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 ปี และได้เริ่มดำเนินการตามโครงการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาที่ดำเนินการโครงการมา 3 ปี แต่ยังไม่มีการ ประเมินผลโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยนำรูปแบบการประเมินโครงการแบบ จำลองชิป (CIPP Model) ของ สตัฟเฟิลบีม มาเป็นหลักในการประเมิน เพื่อเป็น การประเมินความก้าวหน้า ติดตามการดำเนินงานตามแผนของโครงการที่ได้กำหนด ไว้ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ และสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มี ประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2537 ใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

- 1.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context)
- 1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- 1.3 ด้านกระบวนการ (Process)
- 1.4 ด้านผลผลิต (Product)

2. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ ในช่วงระยะเวลา 3 ปี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้นำผลที่ได้จากการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะ 3 ปี ของการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2535-2537 โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นแนวทางการประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโครงการ ฯ ในเรื่องของหลักการและวัตถุประสงค์ ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

1.3 ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใดในเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการในการดำเนินงาน กิจกรรมที่จัด การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล

1.4 ด้านผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ที่มีต่อผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้านนิสัยรักการอ่านว่ามีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 โรงเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ

2.1.1 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม

2.1.2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

2.1.3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

2.1.4 โรงเรียนมีนบุรี

2.1.5 โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์

2.1.6 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม

2.1.7 โรงเรียนวัดนางนอง

2.1.8 โรงเรียนตั้งพิรุฬธรรม

2.1.9 โรงเรียนวัดนิมมานรดี

2.1.10 โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา

2.1.11 โรงเรียนวัดราชสิงขร

2.1.12 โรงเรียนสามเสนนอก

ผู้บริหาร และครูดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 53 คน ครูผู้สอน 52 คน และครูบรรณารักษ์ 12 คน จำนวนทั้งสิ้น 117 คน

2.2 กลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียน จากโรงเรียน 24 แห่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

2.2.1 กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 แห่งที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านข้างต้น จำนวนทั้งสิ้น 10,218 คน

2.2.2 กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 โรงเรียนเท่ากัน ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีสภาพพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบเดียวกัน และการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในศูนย์ วิชาการเขตเดียวกัน คือ

2.2.2.1 โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ

2.2.2.2 โรงเรียนประชาภิบาล

2.2.2.3 โรงเรียนวัดราชฎารามประสิทธิ์

2.2.2.4 โรงเรียนวัดดอกไม้

2.2.2.5 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

2.2.2.6 โรงเรียนวัดสี่สุก

2.2.2.7 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม

2.2.2.8 โรงเรียนวัดประสาธ

2.2.2.9 โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ

2.2.2.10 โรงเรียนวัดจันทร์ใน

2.2.2.11 โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม

2.2.2.12 โรงเรียนบางชัน

ในการคัดเลือกโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มจากโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีสภาพพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบเดียวกัน และการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในศูนย์วิชาการเขตเดียวกัน จำนวน 6,672 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16,890 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ผู้บริหาร และครู ของแต่ละโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้มาโดยวิธีการการสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 12 คน ครูผู้สอน 36 คน และครูบรรณารักษ์ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 60 คน

3.2 นักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในข้อ 2.2.1 และกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียน 12 โรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ในข้อ 2.2.2 ระดับชั้น ป.4-ป.6 จำนวนกลุ่มละ 370 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตามระดับชั้นต่าง ๆ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 740 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมี ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

4.1.1 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ

4.1.2 นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ

4.2 ตัวแปรตาม คือ นิสัยรักการอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง โครงการที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จัดดำเนินการขึ้นในปี พ.ศ. 2535-2540 โดยเริ่มดำเนินการกับโรงเรียนนำร่อง 12 แห่ง เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้มีความสนใจและการชอบอ่านหนังสือ เห็นความสำคัญของการอ่าน เห็นความจำเป็นของการอ่าน และอ่านจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน

2. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำรูปแบบซีป (CIPP Model) มาใช้ในการประเมินโครงการ ฯ ประกอบด้วยการประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการวัตถุประสงค์ ของการดำเนินโครงการ ฯ ว่าผู้บริหาร และครู เห็นว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ ฯ ประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ว่าผู้บริหาร และครู เห็นว่ามีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลว่า ผู้บริหาร และครู เห็นว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง ความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานโครงการ ฯ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ในช่วงระยะ 3 ปี ที่ดำเนินการประเมิน โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านว่า ผู้บริหาร และครู มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน โครงการ ฯ มากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามด้านผลผลิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ผู้บริหาร และครู หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ จากโรงเรียนทั้ง 12 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้ง ให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ

- 3.1 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม
- 3.2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
- 3.3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
- 3.4 โรงเรียนมีนบุรี
- 3.5 โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์
- 3.6 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม
- 3.7 โรงเรียนวัดนางนอง
- 3.8 โรงเรียนตั้งพิรุฬรธรรม
- 3.9 โรงเรียนวัดนิมมานรดี
- 3.10 โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา
- 3.11 โรงเรียนวัดราชสิงขร
- 3.12 โรงเรียนสามเสนนอก

4. นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ได้รับการ ส่งเสริมจากโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความสนใจและการชอบอ่านหนังสือ เห็นความสำคัญ ของการอ่าน เห็นความจำเป็นของการอ่าน หรือมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น

ดูหนังสือ ดูรูปภาพจากหนังสือ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน และอ่านหนังสือสม่ำเสมอ
จนเป็นนิสัย โดยซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของ อังคณา
กล่อมฤทธิ์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงใช้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม
โครงการ ฯ มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและสาระต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน

1.1 ความสำคัญของการอ่าน

1.2 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1.4 โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนัก

การศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

1.5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

1.5.2 งานวิจัยในประเทศไทย

2. การประเมินโครงการ

2.1 ความหมายของโครงการ

2.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

2.3 รูปแบบการประเมิน แบบจำลอง ซิป (CIPP)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

2.2.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน

ความสำคัญของการอ่าน

ในโลกปัจจุบัน ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและความรู้ตลอดจนแนวคิดใหม่ ๆ เหล่านั้น ได้ถูกบันทึกไว้ในรูปของสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อไมติพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสะสมไว้ และเผยแพร่ต่อไป การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เรียนรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ อีกทั้งประสบการณ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่ตัวผู้อ่านเองและแก่สังคมโดยทั่วไป ในด้านตัวผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ส่วนในด้านสังคมผู้ที่อ่านมากย่อมมีความฉลาดรอบรู้มาก ทำให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศต่อไป (ชุตินา สัจจามันท์. 2529 : 54) นอกจากนี้การอ่านยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ในทุกด้านและทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ การประกอบอาชีพและการพักผ่อนหย่อนใจ ช่วยส่งเสริมความรู้และความคิดของเราให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. 2524 : 11) ดังนั้นการอ่านจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์กว้างไกล เกิดความคิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ที่ดีกว่าเดิมเพิ่มขึ้น (ทวีป อภิลิทธิ. 2526 : 53-54)

การอ่านมีความสำคัญต่อเด็กมากเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะในโรงเรียนเพราะเด็กต้องอาศัยการอ่านเป็นส่วนใหญ่ ครูจึงต้องหาวิธีที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านหนังสือ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต (ณรงค์ ทองปาน. 2526 : 5-6) ช่วยสร้าง

ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษมักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และในชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือได้น้อย หรืออ่านช้า เพราะปัจจุบันในชีวิตประจำวันต้องอาศัยการอ่าน เพื่อใช้ในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของเรา (กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. 2529 : 331)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไว้ ดังนี้ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. 2534 : 58)

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
 2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
 3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
 4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิด และสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
 5. การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น
- ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
 7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และมีราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่นจึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ
 8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง
- รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

จากความสำเร็จของการอ่านดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การอ่านในยุคนี้มีความจำเป็นมากกว่ายุคที่ผ่านมา การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ผู้ที่สนใจและติดตามการอ่านอยู่เสมอ ย่อมจะทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของเหตุการณ์ต่าง ๆ เพราะยุคนี้เป็นยุคแห่งข่าวสาร โลกปัจจุบันเจริญทั้งทางด้านวัตถุ วิทยาการ และเทคโนโลยี การอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็น และให้ประโยชน์กับมนุษย์ทุกด้าน

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยทุกคนต้องพยายามฝึกตนให้เป็นนักอ่านที่ดี และช่วยสนับสนุนส่งเสริมชักชวนให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญในเรื่องการอ่าน ให้เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน (กรมวิชาการ. 2529 : 11) การปลูกฝังนิสัยรักอ่านควรเริ่มตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะเมื่อเด็กรักการอ่านตั้งแต่เล็ก ๆ แล้ว เวลาเด็กเจริญเติบโตขึ้นนิสัยรักการอ่านจะติดตัวต่อไปเรื่อย ๆ เป็นผลดีต่อการเรียนและการปรับปรุงตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่ง ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 19) และสวัสดิ์ เรื่องพิเศษ (2523 : 5) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เด็กจะส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดี พร้อมทั้งกาย วาจา ใจ และสติปัญญา อันประกอบด้วย มีความรู้ดี ความประพฤติดี มีพลานามัยสมบูรณ์ดี สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองและนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง แต่นิสัยรักการอ่านของแต่ละชาติมีความแตกต่างกันอย่างมาก หากจะสังเกตการอ่านของคนในแถบยุโรปและอเมริกาแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคนยุโรป และอเมริกาอ่านหนังสือมากกว่าคนเอเชีย โดยเฉพาะเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคนไทยแล้วเห็นได้ชัดเจนมากคือ คนยุโรปหรืออเมริกา ไม่ว่าจะเดินทางไปพักผ่อนที่ใด มักจะนำหนังสือติดตัวไปด้วย ส่วนคนไทยนั้นมักใช้เวลาไปกับการรับประทานอาหาร (เจริญผล สุวรรณโชติ. 2528 : 1) ซึ่งในเรื่องนี้ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2529 : 195-196) ได้อธิบายถึงสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่านว่ามีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. หนังสือ ตำรา และเอกสารต่าง ๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้ เด็กถูกบังคับให้อ่านหนังสือเพียงเล่มเดียว คือ หนังสือเรียน เช่น สมัยก่อนอ่าน "หนังสือ นิทานอีสป" เรื่องเดียว หรือแม้แต่การซื้อหามาอ่านเองก็มีราคาแพงเกินกำลังซื้อของประชาชนที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำ และในระดับกลาง

2. กิจกรรมการเรียนการสอนของครู ไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยในการอ่าน เช่น ไม่มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุด เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับไปแล้วจึงไม่มีนิสัยที่จะศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดประชาชน หรือแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ

3. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญ ที่จะปลูกฝังเด็กให้มีนิสัยรัก การอ่านยังไม่สามารถผลิตออกมาเพียงพอกับความต้องการของเด็กเท่าที่ควรจะมีในโลก บรรณภาพ และยังมีราคาแพงอยู่เป็นอันมาก เด็กที่มาจากครอบครัวระดับต่ำและระดับ กลางไม่สามารถที่จะซื้อหามาอ่านได้

4. พื้นฐานการศึกษาของคนไทยทั่วไปยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คืออยู่ในระดับ ประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การรักการอ่านจึงยังไม่เกิด

5. สถานที่สำหรับการส่งเสริมการอ่านมีอยู่จำนวนน้อย เช่น ห้องสมุด ประชาชนที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2459 ยังมีอยู่ทั่วประเทศประมาณ 300 กว่าแห่ง แต่ประชากรมีถึง 50 ล้านคน ห้องสมุดประชาชนจึงไม่มีที่ท่าว่าจะเพียงพอกับคนอ่าน

6. ผู้ผลิตหนังสือยังเล็งเห็นเรื่องของธุรกิจการค้าขายหนังสือ และไม่กล้าที่จะ ลงทุนสูงที่จะผลิตหนังสือเด็ก จึงทำให้ราคาหนังสือเด็กยังคงมีต้นทุนสูง ผู้มีรายได้น้อย จึงไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนอ่านได้

จากสาเหตุ 6 ประการ พอจะสรุปได้ว่าสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่านนั้น เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ หนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่มีไม่เพียงพอ หรือ มีราคาแพง กิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่าน และที่สำคัญ คือ สถานที่สำหรับการส่งเสริมการอ่านยังมีอยู่น้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปลูกฝัง นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และทำได้อย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากสถาบัน

แห่งแรกคือ สถาบันครอบครัว ซึ่งมีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่ต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความสนใจในการอ่านอยู่เสมอ จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กมาไว้ที่บ้าน พยายามสนทนากับเด็กในเรื่องที่เขาอ่าน สอนและกระตุ้นให้สมาชิกในบ้านรู้จักหาคำตอบ และแก้ปัญหาจากหนังสือ หรือให้หนังสือเป็นของขวัญแก่สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น (การณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 2529 : 11)

สถาบันต่อมาที่จะช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ โรงเรียน ซึ่งก็มีหน้าที่เสริมสร้างนิสัยที่ดีนี้แก่นักเรียน โดยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนมี 2 ฝ่ายด้วยกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ซึ่งแต่ละฝ่ายมีส่วนช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้ (อรสา ภูมิวิ ปุกหุต. 2525 : 320-324)

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การส่งเสริมการอ่านเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการอ่าน ย่อมจะให้การสนับสนุนการส่งเสริมการอ่านในทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1.1 ติดตามความเคลื่อนไหวของหนังสือเด็ก และแนะนำหนังสือที่มีความเหมาะสม และนำมาไว้ในห้องสมุดตามโอกาส

1.2 สนับสนุนให้บรรณารักษ์ หรือครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านห้องสมุด ด้วยการไปศึกษาดูงานหรือเข้ารับการอบรมเพื่อนำความรู้ กลับมาพัฒนางานกิจการห้องสมุด

1.3 ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนจัดหาหนังสือดีมีคุณค่าให้เด็กได้อ่านรวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดหาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก

1.4 วางโครงการปรับปรุงห้องสมุด โดยการจัดสรรงบประมาณบางส่วนให้ และเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการแก้ปัญหาและการพัฒนางานห้องสมุด

1.5 พยายามโน้มน้าวให้ผู้ปกครองของนักเรียน เห็นความสำคัญของการที่เด็กในปกครองจะได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่ดีมีคุณค่า และควรได้อ่านเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อที่เด็กจะได้รับความเอาใจใส่ หรือความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง

1.6 เน้นความสำคัญของการอ่านและการใช้ห้องสมุด ให้ครูและนักเรียน
ของโรงเรียนเข้าใจ

1.7 ปลุกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สร้างความสนใจต่อการอ่านให้มีขึ้นภายในโรงเรียน เช่น การจัดให้มีการประกวดการเล่าเรื่อง การประกวดการอ่านทำนองเสนาะ การตกแต่งกระดานป้ายในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นสาระให้แก่ครูและนักเรียน เป็นต้น

1.8 วางนโยบายเกี่ยวกับการหมุนเวียน ให้นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดให้เป็น
และใช้อย่างคุ้มค่า

1.9 เมื่อมีโอกาส เช่น งานสัปดาห์ห้องสมุด ควรสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ
อย่างเต็มที่ เช่น การเล่นเกม เติบโตขึ้น การจำหน่ายหนังสือราคาถูก เป็นต้น

1.10 ควรศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด เช่น สถิติเกี่ยวกับจำนวน
หนังสือทั้งหมด จำนวนผู้ใช้หนังสือ จำนวนหนังสือที่สูญหาย จำนวนหนังสือที่จัดหา
จำนวนหนังสือที่ได้รับบริจาค เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินนโยบายอันเป็นการสนับสนุน
การส่งเสริมการอ่าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นอกจากนั้น ยังอาจขอความร่วมมือจากห้องสมุดของสถาบันอื่น เช่น
ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ใกล้เคียง เพื่อให้นักเรียนมี
โอกาสไปใช้ห้องสมุดของสถาบันอื่นบ้าง

2. ครู ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กยิ่งกว่าผู้บริหาร อาจใช้วิธีการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านให้แก่นักเรียน ดังนี้

2.1 ครูควรเข้าใจกระบวนการอ่านของนักเรียนดีพอ เพื่อจะได้แนะนำ
นักเรียนอ่านได้อย่างถูกต้อง

2.2 ครูควรทราบถึงความสนใจของนักเรียนวัยต่าง ๆ เพื่อจะได้ทำและ
สนับสนุนให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

2.3 ครูควรรหาโอกาสศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ ก่อนที่จะแนะนำ
ให้นักเรียนอ่าน เพื่อจะได้ทราบเนื้อหา ประวัติผู้เขียน สาระสำคัญ แนวคิด วิธีการ

คุณธรรม หรือแม้ข้อบกพร่องผิดพลาดของหนังสือ เพื่อจะได้แนะนำประเด็นที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนได้ถูกต้อง

2.4 ครูควรหาวิธีแก้ไขความบกพร่องในการอ่านของนักเรียนอย่างจริงจัง ด้วยการสังเกต แก้ไข ติดตามผล และช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียน

2.5 ครูควรส่งเสริมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่าน เช่น ร่วมมือในการคัดเลือกผลงานที่ดีเด่น ร่วมมือเขียนเรื่องให้นักเรียนได้อ่าน ร่วมมือในการนำนักเรียนไปใช้ห้องสมุดหรือการจัดหาหนังสือดี ๆ ให้นักเรียนอ่าน เป็นต้น

2.6 ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้นักเรียนเท่าที่สามารถจะทำได้ เช่น การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดกิจกรรมรักการอ่าน การใช้หุ่นในการเล่าเรื่อง เป็นต้น

นอกจากโรงเรียนจะเป็นสถานที่ให้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนแล้ว ยังมีสถาบันอื่น ๆ เช่น องค์กร และสมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมา เพื่อส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะเป็นอันมาก แม้ว่าการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เด็กจะต้องใช้ระยะเวลาที่จริงแต่ได้ผลคุ้มค่า เพราะพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนครูสอน จะมีได้สอนลูกหลานหรือลูกศิษย์ไปตลอดชีวิต ในอนาคตเมื่อเด็กโตขึ้น จะต้องพบกับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ถ้าเด็กมีนิสัยรักการอ่าน ก็อาจหาทางแก้ปัญหาโดยอาศัยหนังสือเป็นเครื่องมือได้ (จุฑามาศ สุวรรณโคธ. 2519 : 30)

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

วิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านมีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีหนึ่งที่ทางห้องสมุดทำได้คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นภายในห้องสมุด ในเรื่องนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้หลายท่าน เช่น มั่นมาส ขวลิต (2529 : 218) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้

กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย และสำหรับอักษร รุ่งมณี (2520 : 5) ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่เด็กได้ใช้ทั้งร่างกายและสมองในการ ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การเล่นเกม การอ่านนิทาน การแสดงละคร เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในการอ่านทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจในการอ่าน และทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำที่จัดขึ้นเพื่อกระตุ้น และชักจูงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งจะมีผลไปถึงการพัฒนาการอ่านในด้านต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของบรรณารักษ์ จินดา จำเริญ (2530 : 29) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กรักการอ่านหนังสือ และเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือ ให้แก่เด็ก
 2. เพื่อให้เด็กรู้จักแสวงหาความรู้ และความเพลิดเพลินความต้องการและความสนใจของตนเองในยามว่าง
 3. เพื่อให้เด็กรู้จักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่
- การที่ห้องสมุดจะจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไรมัน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของห้องสมุด โดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินการตลอดจนดูแลรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมนั้นให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ วาณี ฐานวงศ์ตานติ (2521 : 7-8) และ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 119) ได้กล่าวไว้คล้ายคลึงกันว่า ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูบรรณารักษ์จะต้องคำนึงถึง

- 1) วัตถุประสงค์ในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายชนิดผู้จัดควรมี วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมว่า เพื่อมุ่งหวังอะไร เช่น เพื่อให้รักการอ่าน เพื่อให้ใช้

ห้องสมุดเป็น หรือเพื่อให้รู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้า ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บรรณารักษ์จะต้องวางจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

2) จัดเพื่อใคร ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ ถ้าเป็นห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนจะเป็นผู้ได้รับผลในการจัดกิจกรรมแทบทุกชนิด ส่วนที่ผู้สอนได้รับนั้นเป็นผลพลอยได้

3) จัดอะไร เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์และทราบว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นใคร บรรณารักษ์จะต้องพิจารณาทันทีว่า ควรจัดกิจกรรมประเภทใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เช่น กิจกรรมที่ชวนให้สนใจหนังสือ ถ้าเป็นเด็กเล็กอาจใช้วิธีเล่านิทาน แต่ถ้าเป็นเด็กระดับโต ควรจะเป็นการเล่าเรื่องหนังสือ หรือทนายปัญหา

4) การเตรียมตัว เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องมีการจัดเตรียมวางแผนการจัดอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ถ้าบรรณารักษ์ขาดการเตรียมตัวในการจัดกิจกรรมก็จะเสียเวลาและแรงงาน ทำให้ผลที่ออกมาไม่น่าพอใจ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดขึ้นในห้องสมุดมีหลายแบบ แม้นมาส ชวลิต (2529 : 223-224) ได้รวมกลุ่มของกิจกรรมตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจ โดยทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันไว้ 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมซึ่งเราใส่ประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย ที่เกี่ยวกับหนังสือ และการร้องเพลงจากบทละครเรื่อง กิจกรรมประเภทนี้ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน

2. กิจกรรมที่เราจักขุประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนให้ดู ฟัง ฟินิจและอ่าน ความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ การจัดนิทรรศการหนังสือและสิ่งของโดยมีคำบรรยายอธิบายสิ่งที่แสดง กิจกรรมประเภทนี้มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิในการชม

3. กิจกรรมซึ่งเราใส่และจักขุประสาทในขณะเดียวกัน เป็นกิจกรรมซึ่งชวนให้ฟังและดูไปพร้อม ๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน เช่น การเล่านิทาน

โดยให้ดูภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ การเล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ การเล่านิทานโดยใช้ทัศนวัสดุประกอบการฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เป็นเป้าหมายได้ร่วมด้วย กิจกรรมทำนองนี้ช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมายเกิดความสุข และเกิดภาคภูมิใจจนรู้สึกกว่าตนเองมีความสามารถ เช่น เมื่อเล่านิทานแล้วก็ให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละคร ในนิทานที่แข่งขันเล่าเรื่อง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครที่ได้ฟังไปแล้ว หรือให้ได้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ

จากกลุ่มของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4 ประเภท ที่กล่าวมานี้ บรรณารักษ์สามารถจัดให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานที่ได้ โดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังต่อไปนี้

1. การแสดงหุ่น (Puppet show)

การจัดแสดงหุ่นเป็นรายการที่จัดได้ในห้องสมุดทุกประเภท สำหรับห้องสมุดโรงเรียน การจัดแสดงหุ่นจะได้รับความนิยมมากเป็นพิเศษเพราะ เป็นการแสดงที่มีชีวิตชีวา มีบทบาทที่สนุก ถ้าเลือกผู้แสดง เลือกเรื่องที่มีเนื้อหาเหมาะสมแล้ว จะทำให้ผู้ชมได้รับประโยชน์มาก (อุบล บุญชู. 2525 : 108)

การแสดงหุ่นเป็นที่รู้จักกันมานานแล้ว ตามหลักฐานมีการค้นพบหุ่นนิ้วมือของชาวอียิปต์ ที่มีอายุมากกว่า 3,000 ปีมาแล้ว ที่โรมและกรีซมีการใช้หุ่นเพื่อพิธีการทางศาสนา (ศิริกาญจน์ โกสุม. 2522 : 10) นอกจากนี้ยังมียุโรปประดิษฐ์เป็นตุ๊กตาทำด้วยไม้หรือดินให้มีรูปร่างลักษณะเหมือนคนและสัตว์เชิดให้เดินได้เหมือนมีชีวิต ในสมัยเริ่มแรกมีผู้เลี้ยงชีพด้วยการทำหุ่นเป็นรูปเทพเจ้า หรือวีรบุรุษที่เคารพนับถือเที่ยวสัญจรไปเชิดพร้อมร้องรำทำเพลงให้ชาวบ้านได้รับความบันเทิง ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึง 18 การเล่นหุ่นได้พัฒนาเป็นการแสดงบทละคร เรื่องที่แสดงจะเป็นนิยาย หรือวรรณคดีที่นิยมแพร่หลายสมัยนั้น เมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อการบันเทิงประเภทอื่นเช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ และการแสดงบนเวทีแบบใหม่ ๆ ได้รับความนิยม การเล่นหุ่นที่มีมาแต่สมัยโบราณจึงซบเซาไป (เสรี คูปิตพันธ์. 2526 : 6)

ปัจจุบันมีการนำหุ่นเข้ามาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษา มาก เพราะเด็กวัยนี้เป็นช่วงที่ต้องเรียนจากของจริงที่เป็นรูปธรรม ต้องเรียนโดยใช้สื่อ การเรียนและหุ่นก็เป็นสื่อการเรียนที่เคลื่อนไหวได้ ซึ่งมีความน่าสนใจมากกว่าแผ่นภาพ ธรรมดา เด็กจะเล่นกับหุ่นซึ่งเป็นสิ่งสมมุติได้อย่างสนุกสนานและไม่ขัดเขิน การนำหุ่น มาใช้กับเด็กวัยนี้ จึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์แก่เด็กอย่างมากทั้งในด้านจิตวิทยาการส่งเสริม ความคิดริเริ่มและจินตนาการ (ศิริกาญจน์ โกสุม. 2522 : 10) ในด้านการส่งเสริมการอ่าน การแสดงหุ่น มีผลอย่างมากในการส่งเสริมการอ่านและชักชวนให้เด็กรู้จักหนังสือภายใน ห้องสมุดได้มากขึ้น โดยทางห้องสมุดสามารถจัดการแสดงหุ่นตามเนื้อเรื่องของหนังสือให้ เด็กดูในการเริ่มต้นของการจัดชั่วโมงเล่านิทาน เพื่อดึงดูดความสนใจเตรียมความพร้อม หรือจะใช้เพื่อประกอบการเล่านิทานตลอดเรื่องก็ได้ การจัดแสดงหุ่นที่ดีควรมีผู้ชมเป็น กลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 10 - 30 คน (Gross. 1963 : 81) ส่วนเรื่องที่น่ามาแสดงนั้นควรเป็น เรื่องที่มีตัวละครไม่มากนัก การจัดฉากที่ใช้ในการแสดงอาจทำง่าย ๆ โดยใช้ม่านกันมุมใด มุมหนึ่งของห้อง หรือสร้างเป็นฉากขึ้นมาก็ได้ ในบางกรณีที่ไม่สามารถทำฉากได้อาจนำ มาแสดงโดยไม่ใช้ฉากก็ได้ แต่ผู้เชิदनั้นต้องพยายามดึงความสนใจของผู้ฟังไปอยู่ที่ตัวหุ่น ไม่ใช่ผู้เชิด สำหรับผู้ฟังที่ไม่เล็กจนเกินไป ผู้แสดงอาจชักชวนให้เด็กลองเชิดหุ่น และลอง คิดหาเรื่องมาแสดงหุ่น ซึ่งจะ让孩子สนใจอ่านหนังสือ เพื่อหาเรื่องที่เขาคือต้องการหรือ อาจมีการทำหุ่นจากเศษวัสดุแล้วให้เด็กทดลองหัดเล่น (Wall. 1965 : 90 - 93)

หุ่นที่ใช้แสดงกันอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็นหลายประเภท มีดังต่อไปนี้
(เกศินี โชติกเสถียร. 2525 : 12-15)

1) หุ่นเงา หรือ หนังสติ่ง (Shadows puppet) เป็นหุ่นที่ทำจากหนังสือหรือ กระดาษแข็งก็ได้ มีไม้เสียบ หรือมีสายต่อเข้ากับส่วนของร่างกายที่ต้องการให้สามารถ เคลื่อนไหวได้ ซึ่งผู้เชิดต้องเชิดหุ่นจากด้านหลังจอ

2) หุ่นมือ (Hand puppet) เป็นหุ่นเชิดโดยใช้นิ้ว 3 นิ้ว คือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง หรือนิ้วก้อย แต่คนไทยมักนิยมใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางเท่านั้น

เพราะนิ้วก้อยไม่มีแรงพอ หัวหุ่นมักนิยมทำด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ หรือซีลียอนชนิดละเอียดผสมกาวกับกระดาษแช่น้ำ หรือใช้ไม้เนื้อเบาแต่งหน้าด้วยขี้ผึ้งหุ้มด้วยกระดาษสาแทนได้ ลักษณะของหุ่นประเภทนี้มีแต่หัวกับแขน บางครั้งอาจมีขาด้วยก็ได้ การสร้างหุ่นประเภทนี้ ไม่ควรให้ตัวสูงหรือยาวเกินความจำเป็น เพราะต้องแสดงบนขอบเวทีโดยผู้ที่แสดงต้องชูตัวหุ่นจากข้างล่าง

3) หุ่นเชิด (Rod puppet) เป็นหุ่นเชิดด้วยไม้หรือสายเชือก ซึ่งมีวิธีการสร้างหลายวิธี แต่วิธีที่ง่ายที่สุด คือใช้ไม้เสียบทับส่วนหัวแบบหุ่นกระบอก เพื่อให้หัวเคลื่อนที่ไปมาได้ หรือทำแขนขาเป็นท่อน ๆ แล้วมีไม้ยาวเล็ก ๆ หรือเชือก เสียบไว้ที่มือหรือเท้าของหุ่นและมีไม้เสียบไว้ที่ลำตัวก็ได้แล้วแต่บทละครที่ต้องการให้อวัยวะส่วนใดเคลื่อนไหว บางครั้งอาจใช้เชือกหรือลวดต่อกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้

4) หุ่นชัก (Marionette) เป็นหุ่นที่ชักจากข้างบนของตัวหุ่นโดยมีเชือกหรือลวดเส้นเล็ก ๆ ห้อยตามส่วนต่าง ๆ หุ่นชักเป็นหุ่นที่สวยงามและดูเหมือนคนจริง ๆ ผู้แสดงหุ่นประเภทนี้ต้องฝึกทักษะมากเพื่อให้ดูเป็นธรรมชาติ แต่ก็มีข้อเสียคือ หุ่นประเภทนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากพอสมควร จึงทำให้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้

นอกจากหุ่นประเภทที่กล่าวมาแล้ว อุบล บุญชู (2525 : 109) ซึ่งได้อธิบายถึงประเภทของหุ่นเพิ่มเติมไว้อีก 1 ประเภทคือ หุ่นนิ้วมือ (Glove puppet) สร้างขึ้นโดยใช้กรวยกระดาษ หรือกรวยประดิษฐ์จากผ้าสักหลาดเทียมก็ได้ สามารถประดิษฐ์เป็นหน้าคนหรือสัตว์ตามเรื่องที่ต้องการเมื่อเวลาต้องการเชิดให้ใช้นิ้วมือสอดเข้าไปในกรวย แล้วกระดกนิ้วตามต้องการ

การเตรียมงานแสดงหุ่น สามารถแบ่งออกได้เป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1) การวางแผน การแสดงหุ่นจะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการวางแผนอย่างรอบคอบ โดยตั้งจุดประสงค์ที่ต้องการให้เด็กแสดงพฤติกรรมได้อย่างแน่นอน

2) เข้าใจขอบเขตการแสดงละครหุ่น หุ่นเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวไปมาโดยมีคนเชิด แต่แสดงออกทางใบหน้าไม่ได้ และเนื้อเรื่องบางตอนจำกัดท่าทางของหุ่น เช่น ฉากการทะเลาะวิวาท สิ่งเหล่านี้แก้ไขได้ด้วยการเลือกชนิดหุ่น ให้เหมาะสมกับการใช้งานและการ

เขียนบท กลวิธีบางอย่างที่ใช้ในการแสดงหุ่น ได้แก่ ให้นักแสดงคุยกับผู้ชม ถามผู้ชมหรือขอความเห็นว่าจะทำอย่างไรต่อไป ให้ร่วมกันร้องเพลงในขณะที่หุ่นเต้นรำ และไม่ควรใช้คำพูดซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง

3) การเตรียมเรื่อง ควรเลือกแนวเรื่องที่สนองความต้องการของเด็กแต่ละวัยอย่างเหมาะสม เรื่องที่คิดขึ้นเองหรือดัดแปลงจากเรื่องเดิม เช่น นิทาน ตำนาน ควรจะมีความยาวพอสมควรเหมาะสมกับชั่วโมงเรียน ถ้าครูต้องการแสดงเพียงคนเดียวพยายามเลือกเรื่องที่มีตัวละคร 2 - 3 ตัว และไม่มีฉากมาก สะดวกทั้งเวลาเชิดและพากย์ เนื้อหาของเรื่องที่แสดงควรมีจุดสำคัญของเรื่องเป็นหลัก

4) การเตรียมบทละคร ผู้เตรียมจะต้องทราบว่าตัวละครในเรื่องมีกี่ตัวแต่ละตัวมีบุคลิกและอารมณ์อย่างไร แต่ละฉากมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง การแสดงในเวลาจำกัดควรเป็นเรื่องง่าย ๆ ข้อควรระวังอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในการเขียนคำพูดลงในบทละครไม่ควรเป็นการอบรมสั่งสอนจนเกินไป ถ้าต้องการสอนควรพยายามหาเรื่องที่มีคตินั้น ๆ แทรกอยู่ดีกว่า

5) การซ้อมและการแสดง การซ้อมก่อนการแสดงจริงหลาย ๆ ครั้งจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในเวลาแสดง ขณะซ้อมการแสดงไม่เพียงแต่จะพูดตามบทเท่านั้น แต่ควรแสดงท่าทางเชิดหุ่นให้เหมือนเวลาเล่นจริง การหาคนอื่น ๆ เป็นผู้ช่วยวิจารณ์แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขณะซ้อมการแสดงจะช่วยให้ผลงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (จาตุรงค์ อาจารย์. 2522 : 7 - 12)

การแสดงหุ่นมีประโยชน์หลายประการ สารโจนน์ แพ่งยัง (2524 : 20) ได้สรุปผลดีของการแสดงหุ่นต่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

- 1) ละครหุ่นสามารถเลียนแบบของจริงได้
- 2) ทำให้ผู้เรียนสนใจ ชักจูงให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียน และเกิดความสนุกสนาน
- 3) ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก และมีส่วนกระทำด้วยตนเอง
- 4) ทำให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

5) เป็นการรวมเอาหลาย ๆ วิชามาไว้ด้วยกัน เช่น ศิลปะ ภาษา วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และสังคมศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ต่าง ๆ

6) สามารถประดิษฐ์ได้ด้วยตนเอง หรือนำวัสดุที่เหลือใช้มาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์

2. การเล่าเรื่องหนังสือ (Book talk)

การเล่าเรื่องหนังสือ เป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านหนังสืออีกวิธีหนึ่งที่บรรณารักษ์สามารถจัดขึ้นภายในห้องสมุดได้ การเล่าเรื่องหนังสือเป็นการนำหนังสือมาพูดให้ผู้ฟังเกิดความสนใจโดยเลือกจุดเด่น ๆ ของหนังสือมาเล่า พร้อมทั้งแสดงรูปเล่มของหนังสือ เพื่อกระตุ้นความสนใจผู้ฟังให้ไปอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

กุลรัสมิ ภูมิมาศ และดวงเนตร เปี้ยวไข่มุข (2521 : 48) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเล่าเรื่องหนังสือว่า

- 1) เพื่อแนะนำหนังสือดี น่าสนใจ และน่าอ่านแก่ผู้เข้าไปใช้บริการ
- 2) เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าไปใช้บริการ
- 3) เพื่อให้รู้จักหนังสือประเภทต่าง ๆ และรู้จักนักเขียนที่มีชื่อเสียง

การเล่าเรื่องหนังสือสามารถทำได้หลายรูปแบบซึ่งแต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์เหมือนกันคือ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังอยากอ่านหนังสือ โบดีการ์ด (Bodart, 1979 : 175) ได้แบ่งวิธีการเล่าเรื่องหนังสือออกเป็น 3 วิธี คือ

1) เล่าเรื่องหนังสือที่น่าสนใจพร้อมใบหุ้มปก วิธีนี้หนังสือทุกเล่มอาจไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่ถ้าผู้เล่าสามารถแนะนำให้ผู้ฟังทราบว่า หนังสือเล่มใดเหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของตน เพื่อจะได้นำความคิดที่ได้จากการฟังไปใช้ในการเลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง

2) เลือกหนังสือที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกัน แต่จะกล่าวถึงรายละเอียดของหนังสือแต่ละเล่มที่ต่างกันออกไป วิธีการนี้อาจแนะนำหนังสือได้ครั้งละ 2 - 3 เล่ม ไปจนถึง

3) การเล่าเรื่องหนังสือในขณะที่มีเวลาน้อย โดยการพูดถึงหนังสือเล่มหนึ่งอย่างละเอียด แล้วพูดถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นหนังสือในสาขาวิชาเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันได้

นอกจากนี้โบดาร์ต (Bodart. 1980 : 4) ยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับการเล่าเรื่องหนังสือไว้ว่า ควรเลือกตอนที่น่าตื่นเต้น น่าสนใจของเรื่องมาเล่า และให้ข้อควรระวังไว้

2 ประการ คือ

- 1) ไม่เล่าเรื่องหนังสือที่ผู้เล่าไม่เคยอ่าน
- 2) ไม่เล่าเรื่องหนังสือจนถึงตอนจบของเรื่อง

การเล่าเรื่องหนังสือสามารถใช้ได้กับหนังสือทุกสาขาวิชาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของหนังสือ เนื้อหาของหนังสือ ระดับของนักเรียน วิชาที่นักเรียนเรียน ซึ่งบรรณารักษ์ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกัน พวา พันธุ์เมฆา (2525 : 182-183) ได้เสนอแนะวิธีการเตรียมตัวเล่าเรื่องหนังสือ ดังต่อไปนี้

1) พิจารณาคัดเลือกหนังสือใหม่ หรือหนังสือเก่าบางเรื่องที่เนื้อเรื่องยังน่า สนใจแต่เด็ก ๆ อาจไม่ทราบว่าหนังสือเหล่านั้นมีคุณค่านำมาแยกตามระดับความสามารถในการอ่านและความสนใจ เช่น หนังสือสำหรับเด็กประถม แล้วบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนจะต้องอ่านหนังสือเหล่านั้นให้เข้าใจทั้งหมด

2) ควรเลือกจุดเด่นของเนื้อเรื่องบางตอนไว้ เพื่อเตรียมเล่าเน้นเป็นพิเศษเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังสนใจ อย่าเล่าเรื่องในหนังสือนั้นทั้งหมดควรเล่าพอให้เข้าใจคร่าว ๆ แล้วเลือกเอาจุดที่น่าสนใจมาเล่า ซึ่งอาจเป็นตอนที่โศกเศร้า ตอนที่ตลก ตอนที่ตื่นเต้นเมื่อเลือกได้แล้วควรจดบันทึกกันลึ้มไว้ในกระดาน และเสียบไว้กับตัวหนังสือแต่ละเล่ม

3) ฝึกพูดคนเดียวก่อนที่จะไปพูดจริง เพื่อจับเวลา และเพื่อประเมินผลตนเองว่าพูดได้ครบตามเนื้อหาที่เตรียมไว้หรือไม่

4) นำหนังสือไปพูดแนะนำกับนักเรียนจริง ๆ หลังจากการพูดแนะนำกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มแรกแล้วควรประเมินผลว่าการพูดแนะนำครั้งนั้นนักเรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร แสดงความสนใจหรือไม่ กระตือรือร้นที่จะมาติดต่อดูหนังสือเล่มนั้นมากน้อยเพียงไร

ถ้ายังคิดว่ามีข้อบกพร่องก็ควรบันทึกไว้เพื่อหาวิธีแก้ไขสำหรับการเล่าเรื่องหนังสือเล่มนั้นในครั้งต่อไป

5) ควรทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลการเล่าเรื่องหนังสือแต่ละเล่มไว้ในกระดาษ โดยด้านหน้าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ หรืออาจใส่ข้อมูลทางบรรณานุกรมทั้งหมดก็ได้ และข้อมูลเกี่ยวกับ วัน เวลา ครั้งที่ ได้พูดเรื่องหนังสือไปแล้วกับกลุ่มใดชั้นใด ด้านหลังเป็นข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ จุดที่น่าสนใจจะพูดซ้ำหรือยกมาประกอบเป็นพิเศษอยู่หน้าใด

สำหรับเทคนิคการเล่าเรื่องหนังสือ รสา วงศ์ยังอยู่ (2529 : 397) ได้เสนอเทคนิคที่จะทำให้การเล่าเรื่องหนังสือน่าสนใจยิ่งขึ้น คือ

1) ทำที่การปรับตัว มีความพร้อมที่จะสื่อสารกับผู้ฟัง คือ เตรียมกายเตรียมใจ เตรียมเรื่องไว้เรียบร้อยแล้วมีความคล่องแคล่ว สามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศทั่ว ๆ ไปได้ และวางตัวยิ้มแย้มแจ่มใส

2) ขึ้นอาร์มบทดี คือ อาจนำเรื่องที่ผู้ฟังรู้เรื่องดีและมีความสนใจมาพูดหรืออาจนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาพูดให้เชื่อมกับเรื่องได้

3) เสียง ต้องเล่าให้ชัดเจนน่าฟังดัง พอให้ได้ยินทั่วกัน อัตราการพูดพอเหมาะไม่ช้าหรือเร็วเกินไป เวลาพูดต้องให้เป็นเสียงเล่าไม่ใช่เสียงอ่าน และมีการเน้นเสียงหรือทอดเสียง และเว้นจังหวะบ้าง การออกเสียงตัว ร ล คำควบ คำกล้ำ ต้องออกเสียงให้ถูกอักขรวิธี และไม่กล่าวคำ เอ้อ.....อ้า.....บอย ๆ

4) อากัปกิริยา ผู้เล่าใช้สายตาตามองผู้ฟังให้ทั่วตลอดเวลา ควบคุมการเคลื่อนไหวของมือ แขน ศรีระ และการเคลื่อนไหวอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับเรื่องเล่า

5) แสดง โดยให้ผู้ฟังเห็นรูปเล่มของหนังสือ แนะนำหนังสือตามบรรณานุกรมของหนังสือเล่มนั้นถ้ามีภาพของผู้แต่ง ลายมือของผู้เขียนก็แสดงให้เห็นด้วย ถ้าเป็นนามปากกาให้บอกชื่อจริงด้วย

6) เล่าเรื่อง ควรเล่าเรื่องตามที่บันทึกไว้ตามลำดับ อ่านหรือเน้นตอนที่ค้นไว้ อย่าให้สับสนวุ่นวาย เล่าซ้ำ หรือเล่าตอนใดตอนหนึ่งยาวเกินไป เล่าให้คล้องไม่ติดขัด ใช้ถ้อยคำไม่คลุมเครือ กระชับรัดกุม และชัดเจน

7) ความคิด เนื้อหาสาระ มีจุดหมายที่แน่นอน เนื้อหาถูกต้อง ตามข้อเท็จจริง แบ่งตอนให้เหมาะสมกับเวลา เชื่อมโยงความคิด ลำดับความได้เหมาะสม ไม่ให้เนื้อความขาดตอน

8) การเล่าไม่ต้องจบเรื่อง เมื่อเล่าถึงตอนสำคัญให้ขมวดเรื่อง หรือสร้างปมให้ผู้อ่านเกิดความสนใจอยากทราบเรื่อง แล้วเชิญชวนให้ไปอ่านเรื่องนั้นเองต่อไป

ปัญหาในการเล่าเรื่องหนังสือ : การเล่าเรื่องหนังสือ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การพูดเป็นหลัก จึงอาจมีปัญหาในการเล่าเรื่องหนังสือไว้ดังนี้ (วณิ ฐานวงศ์ศานติ. 2521 : 43 - 44)

1) วิธีการถ่ายทอด ถ้าผู้พูดพูดไม่คล่องแคล่ว พูดตะกุกตะกัก มีอาการประหม่า ผู้ฟังจะไม่ศรัทธา ผู้พูดควรหาความรู้เพิ่มเติมในเนื้อเรื่องที่พูดและลองฝึกหัดพูด โดยวิธีการบันทึกเสียงไว้

2) การโยงเรื่องให้สัมพันธ์กัน เมื่อเริ่มพูดจะนำเข้าสู่เรื่องควรเตรียมเรื่องที่สัมพันธ์กันจะช่วยให้เนื้อความไม่ขาดตอน บางคนพูดแล้วไม่สามารถจบเรื่อง ได้การฝึกล่วงหน้าจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมั่นใจได้

3) การวางท่าทางให้สอดคล้องกับเรื่องที่เล่า เช่น เล่าเรื่องตื่นเต้น แต่ผู้เล่ามีกิริยาท่าทางไม่ตื่นเต้น เรื่องที่เล่าก็หมดสนุก ผู้ฟังอาจรำคาญ นอกจากนี้กิริยาที่เคยชินบางอย่างต้องระวัง เช่น แคะจมูก เสยผม กัดเล็บ จะทำให้เสียบุคลิกและผู้ฟังรำคาญ

4) วัสดุที่นำมาประกอบเล่าควรให้เหมาะสม นอกจากหนังสือที่นำมาเล่าแล้ว ถ้าเนื้อหาหนังสือสามารถหาวัสดุช่วยประกอบได้ เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพพจน์ก็ควรหามา แต่ต้องไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป และไม่ควรเน้นจนหนังสือที่เป็นจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมหมดความหมายไป

5) ผู้เล่าบางคนใช้วิธีท่องจำทำให้การพูดขาดชีวิตชีวา จังหวะในการพูดไม่ราบเรียบไม่เป็นธรรมชาติ ผู้ฟังเกิดอาการง่วงและไม่สนใจ การเล่าเรื่องหนังสือที่ดีควรพูดจากความเข้าใจ ความรู้สึกทำทางคล้อยไปตามเนื้อเรื่องและเป็นธรรมชาติ

3. การเล่นเกม (Games)

เกมเป็นกิจกรรมการเล่นอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนานพึงพอใจ (กรมพลศึกษา. 2525 : 1) นอกจากนี้การเล่นเกมยังมีบทบาทต่อการพัฒนาทั้ง 4 ด้านของคน คือ พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ผะอบ ไปชะกฤษณะ. 2522 : 1)

เกมประกอบการอ่าน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะช่วยให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ส่งเสริมความสนใจในการอ่านหนังสือ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พร้อมทั้งยังให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก ๆ ด้วย (จินดา จำเริญ. 2530 : 45) เกมประกอบการอ่านควรจะได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็ก ความสนุกของเกมควรมุ่งเกี่ยวกับการอ่าน มิใช่มุ่งให้สนุกเฉพาะการเล่น ครูอาจสร้างเกมขึ้นมาเอง หรือเลือกใช้เกมให้ตรงกับความต้องการ และตามความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม (กรมสามัญศึกษา. 2514 : 16)

จินดา จำเริญ (2530 : 45) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเล่นเกมประกอบการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการส่งเสริมบริการของห้องสมุด
- 2) เป็นการจูงใจให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากขึ้น สนใจการอ่านซึ่งจะนำไปสู่นิสัยรักการอ่านหนังสือ รู้จักใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา และหาความเพลิดเพลินจากการอ่าน
- 3) เป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นอกจากนี้ จินดา จำเริญ (2530 : 45-46) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงการเล่นเกมประกอบการอ่านว่าสามารถนำไปเกี่ยวข้องกับวิชาต่างๆ ในหลักสูตรได้ เช่น คณิตศาสตร์

ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษา ศิลปะ การพัฒนาทางด้านร่างกายและสติปัญญา ขึ้นอยู่กับว่าบรรณารักษ์ หรือครูจะนำไปใช้ประกอบการส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับวิชาใด หรือนำไปใช้ประกอบกิจกรรมใด เช่น การเล่านิทาน การแสดงหุ่น การเล่าเรื่องจากหนังสือในแต่ละครั้ง โดยที่บรรณารักษ์หรือครูอาจจะศึกษารูปแบบและวิธีการจากหนังสืออ่านสำหรับเด็ก เช่น นิตยสาร วารสารสำหรับเด็ก คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ตลอดจนหนังสือหรือวารสารภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ

ส่วนวิธีการเล่นเกมในแต่ละครั้ง ควรดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังนี้

- 1) การจัดชั้นเรียน ต้องรู้ว่าเกมนั้นเล่นได้กี่คน ควรจัดผู้เล่นแบบใดจึงจะได้ผล เช่น จัดเป็นกลุ่ม จัดเป็นแถว ทั้งนี้ต้องทำให้เสร็จเรียบร้อย รวดเร็ว เพื่อไม่ให้เสียเวลา
- 2) การอธิบายวิธีการเล่น ต้องอธิบายวิธีการเล่นเกมด้วยคำพูดที่ชัดเจน ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป การอธิบายต้องให้ทุกคนเห็นหน้าและได้ยินโดยทั่วถึงกัน
- 3) การสาธิตการเล่น เกมบางประเภทเมื่ออธิบายถึงการแล้วผู้เล่นอาจไม่เข้าใจ จะต้องทำการสาธิตให้ได้เห็นได้เข้าใจโดยการทำซ้ำ ๆ ประกอบการอธิบาย
- 4) การปฏิบัติเมื่อเข้าใจวิธีการเล่นแล้ว จึงให้เล่นเกมตามที่อธิบายและสาธิตไปแล้วควรกำหนดเวลาเล่นเกมพอสมควรไม่มากไม่น้อยหรือนานเกินไปจนทำให้เบื่อหน่าย
- 5) การติดตามผล การเล่นเกมแต่ละครั้งควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่ามีการเล่นเกมตรงกับจุดมุ่งหมายของเกมหรือไม่

4. การทายปัญหาจากหนังสือ (Book quiz)

กุลรัสมิ์ ภูมิมาศ และดวงเนตร เบี้ยวไข่มุข (2521 : 53) ได้กล่าวว่า การทายปัญหาจากหนังสือ จัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสนใจการอ่านและการค้นคว้า การทายปัญหานอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังเป็นเครื่องฝึกไหวพริบ สติปัญญาและเชียวชวนให้เด็กเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้กระตุ้นชั้นประถมศึกษาเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกันด้วย

วัตถุประสงค์ของการทนายปัญหาจากหนังสือ

- 1) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เป็นนักอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีความรู้อย่างกว้างขวางในสาขาวิชาต่าง ๆ และความรู้ทั่วไป
- 3) เพื่อส่งเสริมให้รู้จักใช้ประโยชน์จากวัสดุห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่
- 4) เพื่อส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 5) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

วิธีการจัดกิจกรรมทนายปัญหาจากหนังสือ

จินดา จำเริญ (2530 : 42-43) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมทนายปัญหาจากหนังสือว่าจัดได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. จัดเป็นกิจกรรมประจำห้องสมุด ห้องสมุดอาจจะจัดเดือนละ 1 ครั้ง ในการตั้งปัญหาควรจะแนะนำแหล่งที่ใช้ค้นคว้าหาคำตอบไว้ด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้หนังสือประเภทต่าง ๆ มีอยู่ในห้องสมุด ประเภทของปัญหาอาจแบ่งเป็น

- 1.1 ความรู้ทั่วไป หรือความรู้รอบตัว
- 1.2 ความรู้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง
- 1.3 ปัญหาเชาวน์

ปัญหาของห้องสมุดแต่ละครั้ง ควรมีประมาณ 5 - 10 โดยติดป้ายประกาศของห้องสมุด กำหนดวันส่ง คำตอบ วิธีการตอบ และกำหนดวันตัดสินให้ชัดเจน เมื่อถึงกำหนดก็ประกาศรายชื่อผู้ได้รับรางวัล

2. จัดกิจกรรมบนเวทีในโอกาสต่าง ๆ โดยอาจจะให้ผู้ตอบปัญหาขึ้นแข่งขันบนเวทีเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มตามระดับชั้น ลักษณะปัญหาอาจแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังวิธีการตามข้อ 1 โดยแยกปัญหาไว้เป็นชุดพร้อมทั้งคำเฉลยที่ถูกต้อง และมีหลักฐานค้นคว้าอ้างอิงได้ ลำดับการเลือกปัญหาแต่ละประเภท อาจใช้วิธีหยิบบัตรชื่อ ประเภทของปัญหาคำเนินการถามตอบ โดยให้ผู้ตอบปัญหาเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบตามเวลา

ที่กำหนดให้ เมื่อหมดเวลาก็จะเก็บคำตอบและเฉลยทันที ผู้ตอบถูกจะได้คะแนน และเมื่อรวมคะแนนจากปัญหาทุกประเภทที่กำหนดไว้แล้ว ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะเลิศ

การเตรียมการทนายปัญหาจากหนังสือ ธาตาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ (2520 : 43)

ได้กล่าวถึงการเตรียมการทนายปัญหาจากหนังสือพอสรุปได้ ดังนี้

1) การตั้งปัญหา บรรณารักษ์ต้องรู้ระดับการศึกษาและความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตั้งปัญหา ไม่ควรตั้งปัญหาที่ยากและลึกซึ่งจนเกินไป เพราะธรรมชาติของมนุษย์เมื่อลงมือกระทำสิ่งใดแล้วย่อมหวังผลตอบแทนที่เข้าข้างตนเองบ้าง ถ้าไม่ได้รับผลตอบแทน ความสนใจในการกระทำสิ่งนั้น ๆ จะลดน้อยลงจนในที่สุดจะเลิกสนใจ ในกิจกรรมที่จัดขึ้นก็จะล้มเหลว

2) กำหนดวัน เวลา สถานที่ และประกาศให้ทราบล่วงหน้า

3) แจ้งให้ทราบถึงประเภทของหนังสือหรือหนังสือที่จะให้ถาม พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการทนายปัญหานั้น ๆ ให้ชัดเจน

4) เตรียมหาวิธีที่จะให้ผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ทั่วถึงและสนุกสนาน ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

4.1 บรรณารักษ์ถามปัญหาให้ผู้ฟังที่ตอบได้ ยกมือ ตอบปากเปล่า

4.2 เขียนลงบนกระดาน ม้วนปัญหาใส่กล่อง ให้ผู้ต้องการตอบหยิบปัญหาเอง แล้วตอบปากเปล่า

4.3 แบ่งผู้ตอบเป็นกลุ่ม ไม่ควรเกิน 4 กลุ่ม และกลุ่มละไม่เกิน 3 คน
ให้ช่วยคิดหาคำตอบ ซึ่งมีวิธีการถามหลายวิธี เช่น

4.3.1 ทุกกลุ่มตอบปัญหาเหมือนกัน โดยการเขียนคำตอบในกระดาน

4.3.2 เลือกปัญหาแต่ละกลุ่มแล้วตอบทันที ปัญหาจะไม่เหมือนกัน

5) เตรียมหารางวัลสำหรับผู้ตอบชนะ รางวัลต่าง ๆ อาจเป็นหนังสือที่ห้องสมุดหรือได้รับอภิสิทธิ์จากการจากสำนักพิมพ์ ร้านหนังสือที่เคยติดต่ออุดหนุนกันอยู่ได้

6) ระยะเวลาไม่ควรเกินครั้งละ 1 ชั่วโมง หรือถ้าจัดเป็นภาคเรียนอาจจะทนายปัญหาหลาย ๆ ครั้ง แล้วรวมคะแนนปลายภาคเรียนก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาของโครงการ

จากการที่สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยราชการที่มีส่วนสำคัญในด้านการศึกษา ระดับประถมศึกษาได้ประสานงานร่วมกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินการ 'โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน' โดยมอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ด้วยเห็นว่าการอ่านเป็นหนทางแห่งการสื่อความหมายที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ใช้หาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก เพราะการอ่านคือการพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของสังคม การอ่านที่พึงประสงค์คือ การอ่านเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตและก่อให้เกิดความเพลิดเพลินด้วย ดังนั้นจึงต้องสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องการอ่าน และการใช้ประโยชน์ของการอ่าน และฝึกฝนจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านขึ้น โดยเฉพาะครู อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องร่วมกันสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน จากการสัมมนาระดับชาติว่าด้วยเรื่องการรณรงค์เพื่อพัฒนาการอ่านพบว่า สภาพการอ่านของคนไทยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรเพราะสาเหตุประการหนึ่งคือ ขาดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับชั้นใดยังกระทำการไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลาย และไม่จริงจังเท่าที่ควร เป็นเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติเป็นไปอย่างล่าช้า จึงจำเป็นต้องสนับสนุนหรือรณรงค์อย่างจริงจัง และต่อเนื่องให้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการอ่านเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการอ่านมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ให้มีมากขึ้นในตัวเด็ก จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์และแนวทางดำเนินการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
2. เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนสนใจการอ่านอยู่เสมอ
3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกและเกิดทักษะในการอ่านหนังสือ
4. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
5. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักหนังสือต่าง ๆ และได้อ่านหนังสือที่ดี

มีประโยชน์

6. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านแก่นักเรียน

ขอบเขตของโครงการ

เป็นโครงการนาร่องที่เริ่มดำเนินการ พ.ศ. 2535-2540 ใช้ดำเนินการเฉพาะภายในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้ง 12 โรงเรียน ดังนี้คือ

1. โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม
2. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
3. โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
4. โรงเรียนมีนบุรี
5. โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์
6. โรงเรียนวัดยางสุทธาราม
7. โรงเรียนวัดนางนอง
8. โรงเรียนตั้งพิรุณธรรม
9. โรงเรียนวัดนิมมานรดี
10. โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา
11. โรงเรียนวัดราชสิงขร
12. โรงเรียนสามเสนนอก

แนวทางดำเนินการ

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ประสานงานร่วมกับกรมวิชาการคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความเหมาะสมเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 12 โรงเรียน
2. พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ศึกษาธิการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นประธาน และมีศึกษานิเทศก์เป็นที่ปรึกษาวางแผนให้คำปรึกษาและประเมินผลการปฏิบัติงาน
3. ประชุมคณะกรรมการที่แต่งตั้งเพื่อชี้แจงนโยบาย แนวทางการดำเนินการ และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานโครงการ
4. ผู้บริหารนำแนวนโยบาย และแนวทางปฏิบัติไปใช้ในโรงเรียน
5. การดำเนินงานของโครงการมุ่งให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีที่ต้องเกี่ยวกับการอ่านตลอดจนฝึกฝนจนเกิดนิสัยรักการอ่าน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้กิจกรรม
6. จัดทำแผนงาน และประชาสัมพันธ์แจ้งกำหนดการจัดกิจกรรม
7. นิเทศและประเมินผลการดำเนินการโครงการ

การบริหารงานและการดำเนินงาน

การบริหาร

องค์ประกอบของการดำเนินงานได้นำหลักบริหารที่ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ การจัดการ งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร ประสานงานกับกรมวิชาการคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดที่มีความเหมาะสมเข้าร่วมโครงการ 12 โรงเรียน และได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านขึ้น โดยมีผู้อำนวยการหน่วย

ศึกษานิเทศก์เป็นประธาน และมีคณะกรรมการดำเนินงาน ทำหน้าที่ประสานงานดูแลให้มีการปฏิบัติตามแผน โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประสานงานดูแล ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน

ในการจัดดำเนินการจะมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน ประโยชน์ของการอ่าน และอ่านจนเกิดเป็นนิสัย โดยการนำกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมาดำเนินการจัดกิจกรรม โดยผ่านโครงการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการดำเนินงาน ประชุมวางแผน พิจารณาประเภทของกิจกรรม ระยะเวลา และการประเมินผลแต่ละกิจกรรมที่นำมาเป็นเครื่องมือ

2. งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานได้รับจากงบประมาณรายรับ-รายจ่ายที่จัดทำโครงการ และส่วนหนึ่งเป็นเงินงบประมาณของโรงเรียนที่จัดใช้ในโครงการของแต่ละหน่วยงานและเงินบริจาคของมูลนิธิ และสมาคมต่าง ๆ

3. บุคลากร

บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ จากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประสานงาน และให้คำปรึกษา ในการเตรียมการวางแผนการปฏิบัติงานในโครงการร่วมกัน เพื่อให้มีการปฏิบัติในทิศทางเดียวกันทั้งนี้ได้มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนการประเมินและติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับยุทธวิธีและปรับปรุงแผนงานเป็นระยะ ๆ

4. วัสดุอุปกรณ์

ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

กระบวนการดำเนินงาน

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนี้ เป็นศูนย์กลางคอยอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม โดยมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 12 แห่ง

โดยกิจกรรมที่จัดไปนั้นจะมีโครงการย่อย และมีการประเมินผลการดำเนินงานกลับเข้ามาสู่โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อเป็นการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม และติดตามนักเรียนดูผลความก้าวหน้าในการพัฒนาตนของนักเรียนด้านการอ่าน

การดำเนินงานของโครงการมีดังนี้คือ

1. การให้ความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ โดยหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประสานงานกับกรมวิชาการจัดประชุมสัมมนา อบรมและพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนะนำแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้คือ

1.1 การจัดอบรมบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ เพื่อให้ได้รับประโยชน์ และความรู้ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1.1.1 การวางแผนการจัดอบรม ทำโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการให้ความรู้เรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างมีแบบแผนในการปฏิบัติ

1.1.2 การกำหนดเวลา กำหนดระยะเวลาในการอบรมแต่ละครั้งให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

1.1.3 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มที่เข้ารับการอบรมค่านึงถึงบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ๙ ทั้ง 12 โรงเรียน เพื่อนำความรู้จากการอบรมไปเผยแพร่ต่อไปได้

1.1.4 การกำหนดยุทธวิธี นำยุทธวิธีต่าง ๆ มาใช้ตามความเหมาะสม และให้ได้ประโยชน์มากที่สุด เช่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการอ่าน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาบรรยาย อภิปราย ช่วยเหลือภาคปฏิบัติ เป็นต้น

2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อดำเนินงานในโครงการ ฯ ได้นำเสนอกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมาใช้อย่างปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การอ่านหนังสือให้ฟัง การเสนอหนังสือแบบต่าง ๆ การจัดโครงการยอคนักอ่าน เป็นต้น โดยกิจกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเหล่านี้ต้องเป็นกลุ่มกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดสิ่งเร้าให้อยากอ่าน อยากรู้ ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ

ก. กิจกรรมใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก เราใช้ประสาทหูให้เกิดความสนุกสนานและอยากรู้ต่อไป กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การบรรยาย อภิปรายแนะนำหนังสือการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

ข. กิจกรรมซึ่งใช้ภาพ สัญลักษณ์ และท่าทาง เราใช้ประสาทตาให้เกิดความตื่นเต้น เพื่อดึงดูดใจให้อยากรู้ต่อไป กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การแสดงภาพ การฉายสไลด์ การจัดนิทรรศการ การเขียนแนะนำและวิจารณ์หนังสือ ละครใบ้

ค. กิจกรรมซึ่งใช้เสียง ภาพ ท่าทาง และให้ผู้เป็นเป้าหมายมีส่วนร่วมด้วย เช่น เล่านิทานโดยให้ดูหนังสือ หรือฉายสไลด์แล้วให้ผู้ฟังเขียนภาพประกอบ ตอบคำถามเกี่ยวกับนิทาน แต่งเรื่องใหม่โดยใช้ความคิดรวบยอดข้อเดียวกัน จัดโครงการประกวดการอ่านหนังสือบางประเภท เป็นต้น

การติดตามและประเมินผล

1. ประเมินจากการสอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียน
2. สังเกตพฤติกรรมความสนใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ
3. สังเกตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ฯ
4. ประเมินผลจากกิจกรรมที่จัดในโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
5. ดูจากสถิติการยืมและแบบบันทึกการอ่านหนังสือของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

งานวิจัยในต่างประเทศ

อะนัมบา (Anamba. 1979 : 64 - 71) ศึกษาวิธีส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กวัยเรียน โดยการนำเอาลักษณะเด่นของหนังสือในด้านต่าง ๆ มาเล่าให้เด็กในวัยดังกล่าวฟัง ผลปรากฏว่าเด็กมีความสนใจในการอ่านหนังสือและมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

ต่อมาในงานวิจัยของ แบรมเดอร์ (Braeder. 1984 : 211 - 215) ศึกษาถึงผลของการเล่าเรื่องหนังสือภายในโรงเรียนมัธยมจอห์นโฮลิวอร์ในเมืองแวนคูเวอร์ โดยจัดให้มีการเล่าเรื่องหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 18 ครั้ง ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 440 คนฟัง แล้วจึงให้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เกี่ยวกับหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน และ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปฏิกิริยาของนักเรียนต่อการเล่าเรื่องหนังสือ ผลจากการตอบแบบสอบถามพบว่า การเล่าเรื่องหนังสือเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และมีส่วนในการค้นคว้าหนังสือช่วยให้ผู้อ่านรู้จักหนังสือใหม่ๆ และช่วยให้ผู้อ่านมีความคุ้นเคยกับบรรณารักษ์มากขึ้น นอกจากนี้ก็คือ มีการยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดมากขึ้น

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1985 โรแลนด์โต (Rolando. 1985 : 827 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการที่จะทำให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเมืองมอนทานา วิธีการคือจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กลุ่มละ 1 กิจกรรม คือ การเล่านิทาน การให้เด็กอ่านหนังสือเอง และการฉายสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยหนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเป็นหนังสือชื่อเดียวกันคือ "The Wild Swans" เมื่อจัดกิจกรรมเสร็จจะมีการทดสอบว่ากลุ่มใดสนใจและจำเรื่องราวของหนังสือได้มากที่สุด ผลปรากฏ

ว่าการให้เด็กอ่านหนังสือเอง และการฉายสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ จะก่อให้เกิดความสนใจและจำเรื่องได้มากกว่าการเล่นิทาน

ส่วนการวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อการยืมหนังสือ มีการวิจัยของ โกลฮอร์ (Goldhor. 1972 : 386) โดยจัดนิทรรศการหนังสือขึ้นที่ห้องสมุดประชาชน เมืองแคมเปญน์และเมืองเออร์บานาซึ่งเป็นห้องสมุดประชาชนขนาดกลางและมีจำนวนหนังสือใกล้เคียงกัน โกลฮอร์ ได้เลือกหนังสือจำนวน 110 ชื่อเรื่องที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง และเก็บสถิติการยืมหนังสือเป็นเวลา 6 เดือน จากนั้นจึงนำหนังสือในห้องสมุดประชาชนเมืองแคมเปญน์ มาจัดนิทรรศการไว้ที่บริเวณใกล้เคียง ๑ ทางเข้า ส่วนหนังสือในห้องสมุดเออร์บานายังคงอยู่บนชั้นตามเดิม จากนั้นจึงเก็บสถิติจากห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง ต่ออีกเป็นเวลา 6 เดือน ผลปรากฏว่า ในระยะ 6 เดือนหลังที่ห้องสมุดประชาชนเมืองแคมเปญน์ การยืมหนังสือเพิ่มมากขึ้น ส่วนในห้องสมุดเออร์บานา การยืมหนังสือในช่วง 6 เดือนแรก และ 6 เดือนหลังไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน ในประเทศไทยนั้น สมใจ พุทธเบญจพจน์ (2528) ได้ศึกษาผลของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่านและการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน โดยดำเนินการจัดกิจกรรม 4 ประเภท คือ การเล่าเรื่องหนังสือ การสนทนาเรื่องการอ่านและประโยชน์ของการอ่าน การแสดงหนังสือที่น่าสนใจของห้องสมุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่านและการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริม

การอ่านมีความสนใจในการอ่าน และมีการเข้าใช้ห้องสมุดสูงขึ้น นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน มีความสนใจในการอ่าน และเข้าใช้ห้องสมุดแตกต่างกันกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร เดลิมนุวัฒนากร (2530) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับและไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 30 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ที่ได้รับและไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่าน โดยห้องสมุดจัดขึ้น 4 ประเภท คือ การเล่นเกม การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ หนังสือพร้อมพรรณนิต์สน และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านมีความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2531) ได้ศึกษาความอยากรู้อยากเห็น นิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก และนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความอยากรู้อยากเห็น และนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก พบว่า ความอยากรู้อยากเห็นของกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก กลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย และนักเรียนทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง นิสัยรักการอ่านของกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย และนักเรียนทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่านิสัยรักการอ่านของกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากกับนักเรียนทั้งหมดแตกต่างกัน นิสัยรักการอ่านของกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยกับนักเรียนทั้งหมดไม่แตกต่างกัน นิสัยรักการอ่านระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก กับกลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญชลิต พุทธมาตย์ (2531) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่าน และการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การแสดงหุ่น โดยใช้เรื่องจากหนังสือ การเล่าเรื่องจากหนังสือ การเล่นเกมแข่งขันย่อเรื่องจากหนังสือ และการทายปัญหาจากหนังสือ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน และแบบเก็บสถิติการยืมหนังสือพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีนิสัยรักการอ่าน และมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2533) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 80 คน จากโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนนาสาร กลุ่มละ 40 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับมาก จำนวน 20 คน และนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อยจำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความแตกต่างกัน นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อย มีความแตกต่างกัน นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนระดับมาก และนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนระดับน้อย ไม่แตกต่างกัน

การประเมินโครงการ

ความหมายของโครงการ

คำว่า 'โครงการ' พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 (2531:124) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง แผนหรือเค้าโครงตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ นิสา ชูโต (2531 : 6) ได้ให้ความหมายว่า โครงการ หมายถึง ผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโครงการนั้น ๆ วางแนวความคิดการจัดกิจกรรมที่จะดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความหมายดังกล่าวคล้ายคลึงกับข้อสรุปของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535 : 115) ซึ่งสรุปความหมายของ โครงการว่า โครงการ หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานหรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้ นอกจากนี้ เทียนฉาย กิระนันท์ (2524 : 1) ได้กล่าวถึง ความหมายของคำว่าโครงการ ว่าเป็นการกระการณหรือเตรียมการเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะ หมายถึง แนวความคิดในเรื่องหนึ่ง ๆ เพื่อหาทางปฏิบัติ หรือดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ ที่แน่ชัดและมีระบบ

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบ ระเบียบ มีการจัดดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนดตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้ เพื่อบรรเทาหรือขจัดปัญหาและความต้องการทั้งในสภาพปัจจุบันและอนาคต

ความหมายของการประเมินโครงการ

เป็นที่ทราบและยอมรับกันว่าการประเมินย่อมนำมาสู่การปรับปรุงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารโครงการ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารที่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ

อย่างกว้างขวาง ดังนั้นในการบริหารโครงการต่าง ๆ จะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการ (Project evaluation) ที่เป็นระบบ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ การประเมินโครงการ ไว้ต่าง ๆ กัน เช่น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ของโครงการและทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใด และที่สำคัญคือ ช่วยให้ได้อะไรที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2523 : 7) ให้ไว้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การนำผลการประเมินมาเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการ และจำเป็นต้องจัดทำเป็นระยะ เช่น 3 เดือน 6 เดือน เพื่อดูว่าได้ผลตามที่คาดหมายหรือไม่ ส่วน สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1971 : 206) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับความหมายที่ เวลช์ (Welch. 1974 : 175) ได้ให้ไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดซึ่งสารนิเทศสำหรับผู้ตัดสินใจกระบวนการประเมิน เป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะได้มาซึ่งสารนิเทศ และสารนิเทศที่ได้มาจะมีประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร หรือเจ้าของโครงการใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาหาทางเลือกของการดำเนินงานครั้งต่อไป ส่วน สเต็ค (Stake. 1967 : 523) ได้ให้ความหมาย ของการประเมินโครงการ ว่า หมายถึง การบรรยายหรือตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษา ซึ่งเป็นการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมิน โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า นอกจากนี้ เวอร์เทิน และ แซนเดอร์ส (Worthen and Sandors. 1973 : 129) ได้ให้ความหมายของ การประเมินโครงการ ว่า หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์สำหรับการตัดสินคุณค่าผลผลิต วิธีการและแนวทางเลือกต่าง ๆ สำหรับการตัดสินใจ

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ให้อ้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ของโครงการ และทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใด และที่สำคัญคือ ช่วยให้ได้อ้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต

รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบในการประเมินโครงการนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ บางรูปแบบอาจมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ ต่างก็มุ่งเน้นให้ความสำคัญของโครงการแตกต่างกัน เช่น ให้ความสำคัญที่ผลิตผลของโครงการ ในขณะที่อีกหลายรูปแบบให้ความสำคัญในทุกส่วนของโครงการอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบอื่นที่มีมาอยู่ก่อนแล้ว และอีกประการคือ อาศัยเทคนิคเชิงระบบ (System approach) เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะโดยหลักการแล้วระบบกิจกรรมใดก็ตามจะต้องประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการ และผลิตผล ซึ่งทั้งสามส่วนจะต่อเนื่องกันไปตามลำดับ จึงจะเรียกว่า "ระบบ" (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2535)

โกวิท ปรวาลพฤษ (2523 : 7) ได้เสนอขั้นตอนที่ใช้ในการประเมินที่เรียกว่า Project cycle ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินก่อนที่เริ่มโครงการ เป็นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของโครงการ มุ่งประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของโครงการเพื่อตรวจสอบดูว่าโครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
2. การประเมินในระหว่างโครงการ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้ารวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการ

3. การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางโครงการในระยะยาวต่อไป

นิศา ชูโต (2531 : 36-37) ได้กล่าวถึงลักษณะและช่วงเวลาของการประเมินโครงการได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ดังนี้คือ

1. การประเมินในระหว่างวางแผนและวิเคราะห์โครงการ เป็นการศึกษาในช่วงระยะเริ่มแรกของโครงการ ได้แก่ การเสนอโครงการเค้าโครงเริ่มแรก เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านเทคนิค เครื่องมือเครื่องใช้ ทุนที่หาได้ ความต้องการการบริการ ความพร้อมทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น

2. การประเมินในช่วงระหว่างโครงการ เป็นการประเมินในช่วงระยะเวลาระหว่างปฏิบัติโครงการนั้น เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้า ติดตามงาน และควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผน ผู้ประเมินโครงการในช่วงนี้ส่วนใหญ่คือ ผู้ที่ร่วมในหน่วยการปฏิบัติโครงการ เพราะจะเป็นผู้คุ้นเคยกับวิธีการปฏิบัติงานและระบบงานเป็นอย่างดีหรืออาจเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ได้

3. การประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ เป็นการประเมินที่เป็นเครื่องแสดงหรือวัดว่าผลของโครงการได้ถึงระดับที่วางไว้หรือไม่ หรือมีปัญหอะไรเกิดขึ้นที่ทำให้โครงการไม่ประสบผล

จากผลการดำเนินงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้จัดประเภทของการประเมินไว้ โดยอาศัยลักษณะพฤติกรรมการประเมินเป็นหลัก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2524 : 1 - 2) และสมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2530 : 24 - 25) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบประเมินโครงการที่สำคัญและยอมรับมี 3 กลุ่มใหญ่ สรุปได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นการวินิจฉัย (Judgmental evaluation models) หรืออาจเรียกว่ารูปแบบการตัดสินคุณค่า (Judgemental model)

รูปแบบการประเมินที่เน้นการวินิจฉัย หรือการตัดสินคุณค่า เป็นรูปแบบที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ภายใน

และเกณฑ์ภายนอก สำหรับเกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้
วัตถุประสงค์บรรลุผล ส่วนเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น
ถ้าเป็นการประเมินผลิตผล ก็จัดว่าเป็นแบบจำลองประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายนอก รูปแบบ
ที่ใช้การตัดสินใจโดยยึดเกณฑ์เป็นหลัก ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเต็ค (Stake)
โพรวัส (Provas) และสคริปเวน (Scriven)

2. รูปแบบประเมินที่เน้นการตัดสินใจ หรือช่วยในการตัดสินใจ (Decision-oriented evaluation models)

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการได้มา ซึ่งข้อมูล
และข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ สำหรับรูปแบบประเภทนี้
ได้แก่ แบบจำลอง ชิป (CIPP model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแบบจำลองที่
ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation)
การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation)
และการประเมินผลิตผล (Product evaluation)

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective-centre evaluation models) หรือยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่เกิดจากโครงการ ว่า
สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้ามากน้อยเพียงใด ได้แก่ รูปแบบการ
ประเมินของไทเลอร์ (Tyler) และครอนบัค (Cronbach) การประเมินตามรูปแบบนี้มี
ลักษณะเป็นการประเมินในระบบปิด กล่าวคือ สนใจผลหรือส่วนประกอบเฉพาะที่จะใช้
เพื่อประเมินจุดมุ่งหมายเท่านั้น ไม่คำนึงถึงผลอย่างอื่นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง
คือ เป็นการประเมินผลรวมสรุป (Summative evaluation) เน้นที่ผลสุดท้าย มีประโยชน์
ต่อการปรับปรุงโครงการน้อยมาก

รูปแบบการประเมิน แบบจำลอง ซิป (CIPP model)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1971 : 75) แห่งมหาวิทยาลัยของรัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่ซึ่งเรียกว่า ซิป โมเดล (CIPP model) เป็นการประเมินอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำ 4 คำ คือ

C	-	Context	หมายถึง	สภาพแวดล้อม
I	-	Input	หมายถึง	ปัจจัยนำเข้า
P	-	Process	หมายถึง	กระบวนการ
P	-	Product	หมายถึง	ผลผลิต

สตัฟเฟิลบีมได้เสนอลักษณะของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความคิดในเรื่อง การประเมิน โดยแบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็น 4 อย่าง คือ

- 1) การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning decisions) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเรียกอีกอย่างว่า เป็นผลที่คาดหวัง (Intended ends)
- 2) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง (Structuring decisions) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเลือกวิธีการที่เหมาะสมหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นวิธีการที่คาดหวัง (Intended means)
- 3) การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงาน (Implementing decisions) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินงาน และการควบคุมกระบวนการวิธีการที่นำมาใช้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นวิธีการที่เกิดขึ้นจริง (Actual means)
- 4) การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Recycling decisions) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการตรวจสอบการบรรลุความสำเร็จของโครงการ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผลที่เกิดขึ้นจริง (Recycling means)

รายละเอียดของการประเมินโครงการ ๙ แต่ละด้าน มีดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation)

การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักการ และเหตุผลในการนำไปพิจารณาจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินในขั้นนี้ พยายามที่จะกำจัดจุดมุ่งหมายที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปอื่น ได้แก่ การพิจารณาเป้าหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะว่ามีความสอดคล้อง เกี่ยวข้องเพียงใดในแต่ละโครงการโดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ มาเพื่อระบุปัญหาความต้องการ วิธีการ ของการประเมินสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การอธิบาย เปรียบเทียบ และพิจารณาสภาพของโครงการ ข้อสรุปจากการประเมิน สภาพแวดล้อมจะเป็นการระบุคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญ ในการที่จะกำหนดจุดมุ่งหมาย

สำหรับ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2523 : 15 - 16) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพแวดล้อมเป็นการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง ความต้องการดังกล่าวนี้ หมายถึง ความขัดแย้งกันระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริงกับสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา การประเมินสภาพแวดล้อมนี้เป็นการวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อเป็นการลดความต้องการ หรือลดความขัดแย้งระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นจริงกับสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา ซึ่งเน้นจุดมุ่งหมายเช่นกัน

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535 : 207-215) ได้กล่าวถึงการประเมินสภาพแวดล้อมว่า มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อการได้มาซึ่งหลักการและเหตุผลที่จะนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ในการประเมินสภาพแวดล้อมนี้ มีจุดเด่น ๆ ที่สำคัญมากมายจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยาย และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานการณ์

จะเห็นได้ว่า การประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation) ได้เน้นไปที่ วัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาเป้าหมายทั่วไป และ จุดมุ่งหมายเฉพาะว่ามีความสอดคล้อง เกี่ยวข้องเพียงใดในแต่ละโครงการโดยทำการ วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับการประเมินโครงการ ฯ ในครั้งนี้ ได้ประเมิน หลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการว่า เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation)

การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินเพื่อให้ข้อเท็จจริงในการนำปัจจัยต่าง ๆ ะไรบ้าง และอย่างไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ในอันที่จะทำให้โครงการนั้น บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีในการประเมินในขั้นนี้จึงเกี่ยวกับการสืบให้รู้แน่ถึงธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก่โครงการตลอดจนยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้จุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของโครงการบรรลุผลสัมฤทธิ์ ผลจากการประเมินปัจจัยก็จะให้คำตอบได้ว่า การดำเนินโครงการที่ทำไปนั้นได้ดำเนินไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยนำเข้าที่ใช้พอเพียงหรือไม่ ควรจะใช้อย่างไรจึงทำให้โครงการนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2525) ได้กล่าวว่า ในการประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับแหล่งสืบค้น เพื่อที่จะให้เป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของโครงการบรรลุผล ข้อเสนอแนะที่รวบรวมได้ระหว่างขั้นตอนการประเมินนี้ จะช่วยในการตัดสินใจเลือกแหล่งสืบค้น และกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพอันจะทำให้เป้าหมายของโครงการบรรลุและเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในการประเมินปัจจัยนำเข้าก็คือ ผลของการประเมินจะต้องให้ข้อมูลที่ทำให้ทราบว่า การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายนี้จำเป็นที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกหรือไม่และจะต้องใช้ วิธีการอะไร จะใช้ของเดิมที่มีอยู่ หรือใช้วิธีที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ และจะใช้แบบแผนการดำเนินงานอย่างไร เหล่านี้ เป็นต้น

ดังนั้นเรื่องของปัจจัยนำเข้า (Input) สำหรับการประเมินโครงการ ฯ ได้เน้นไปที่ จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการเงิน มีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation)

การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินขณะที่โครงการเริ่มต้นและดำเนินการอยู่ จุดมุ่งหมายของการประเมินในขั้นนี้ เพื่อระบุว่า มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานอะไรบ้าง เฉพาะปัจจัยต่าง ๆ ของกระบวนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ในแบบแผนของโครงการ การประเมินในขั้นนี้ต้องการที่จะอธิบายถึงปรากฏการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการดำเนินงานของโครงการว่า มีอะไรบ้างที่ยังบกพร่องอยู่ ผลการประเมินจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงาน เพื่อแยกส่วนที่ดีและส่วนที่เสียออกจากกัน อย่างไรก็ตามการประเมินกระบวนการเป็นการปรับปรุงแก้ไขดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ในการคาดคะเนเหตุการณ์ขณะดำเนินงาน และเอาชนะความยุ่งยากในวิธีต่าง ๆ ของโครงการนั้น

การประเมินกระบวนการ เมื่อการวางแผนโครงการได้รับการยอมรับแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ในระหว่างที่กำลังดำเนินการนี้ การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2 เพื่อการหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ องค์ประกอบที่สำคัญของขบวนการวิธีการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

- 1) การให้มีนักประเมินที่ต้องทำงานเต็มเวลา
- 2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
- 3) การร่วมประชุมปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลย้อนกลับที่ได้ระหว่างนักประเมินกับผู้บริหารโครงการเป็นระยะ ๆ

4) การปรับปรุงแบบแผนการประเมินให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

คุณค่าของการประเมินกระบวนการนั้นไม่ได้อยู่ที่ว่ามีความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

ก. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินสภาพแวดล้อม และการประเมินปัจจัยนำเข้า คือ ถ้าสามารถประเมินสภาพแวดล้อมและปัจจัยนำเข้าได้ดีมาก การจัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องมีการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือถ้ากำหนดวัตถุประสงค์คลุมเครือโครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งเป็นเหตุของความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาพแวดล้อม และปัจจัยนำเข้า จะช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น แต่ถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอะไรโครงการนั้นจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด

ข. การประเมินกระบวนการ มีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิต การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลง กระบวนการจะไม่สามารถตกลงใจได้ โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจจึงต้องอาศัยสารนิเทศจากการประเมินกระบวนการ

กล่าวโดยสรุป การประเมินกระบวนการเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการหาข้อมูลที่น่ามาใช้ในการตัดสินใจในด้านการดำเนินงานของโครงการ ดังนั้นการประเมินกระบวนการ (Process) สำหรับในการประเมินโครงการฯ นี้ ได้เน้นไปที่กระบวนการในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผลว่าได้มีการปฏิบัติตามน้อยเพียงใด

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation)

การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินในส่วนที่เป็นผลของโครงการ ผลลัพธ์ที่ได้นี้มีความเกี่ยวข้องกับโครงการเพียงใด วิธีการประเมินในขั้นนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์ที่ได้กับผลลัพธ์ที่เราคาดหวังว่าจะได้จากโครงการ

การประเมินผลลัพธ์นี้ จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถตัดสินใจว่า ควรดำเนินการต่อไป ยกเลิก ปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายเสียใหม่ อย่างไรก็ดี นักประเมินควรต้องเลือกรูปแบบการประเมินให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และธรรมชาติของสิ่งที่ประเมินผล บางครั้งอาจจะนำรูปแบบการประเมินหลายรูปแบบมาประยุกต์ใช้ และนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับโครงการที่จะประเมินก็ได้

ส่วน โกวิท ประวาลพฤษ์ (2525 : 5) กล่าวว่า การประเมินผลผลิตเป็นการประเมินเป้าหมายของโครงการว่าเกิดผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงไร การวัดตามเป้าหมายต้องเป็นไปอย่างถูกวิธีการและเหมาะสม ผู้บริหารโครงการสามารถใช้ข้อมูลที่ได้ทำการตัดสินใจว่า ควรจะใช้โครงการนี้ต่อไปหรือควรปรับปรุงขยายในแง่ใดหรือไม่

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2533 : 16) ได้กล่าวถึง การประเมินผลผลิตไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายไม่ใช่แต่เพียงการตรวจสอบดูว่า ผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ แต่ยังรวมทั้งการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นในระหว่างที่กำลังดำเนินการของโครงการด้วย และวิธีการของการประเมินผลผลิตมีดังนี้ คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะที่เป็นนิยามปฏิบัติการ
2. ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด
3. เปรียบเทียบผลการวัดที่ได้รับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว
4. แปลผลโดยพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลบริบท ปัจจัยเบื้องต้น

และกระบวนการ

บทบาทที่สำคัญของการประเมินผลผลิต ได้แก่ การให้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่าจะทำต่อไป หรือว่าจะหยุดดำเนินการแต่เพียงเท่านี้ หรือว่าควรที่จะมีการปรับปรุงในกิจกรรมใด หรือจะนำไปเชื่อมโยงกับขั้นตอนใดของโครงการอื่น

จากรูปแบบการประเมินโครงการดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า แบบจำลองชิป (CIPP model) ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแบบประเมินที่เน้นการตัดสินใจ และช่วยในการพัฒนาโครงการ ทั้งนี้เพราะจะทำให้นักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและช่วย

ในการพัฒนาโครงการ โดยการนำข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการ รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ของข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการ จะเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร ลักษณะเป็นการประเมินถึงความก้าวหน้า เพื่อชี้แจงจุดเด่นจุดด้อยของโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

งานวิจัยในประเทศไทย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการในประเทศไทยนั้น พบว่ามีผู้ศึกษาวิจัยโดยใช้รูปแบบการประเมินหลายลักษณะ เช่น การประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินช่วงระหว่างโครงการ และการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอ ดังนี้

การประเมินก่อนเริ่มโครงการ วชิระ น้ำเพชร (2525) ได้ประเมินโครงการการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม เพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย โดยใช้แบบจำลอง ซิป ในการประเมิน ส่วนกลุ่มประชากรในการวิจัยประเมินโครงการครั้งนี้ คือ ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม คณะกรรมการดำเนินการประชุมสัมมนา และคณะวิทยากร รวม 80 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และแบบติดตามผล ผลของการประเมินปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของการประชุมสัมมนาสอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบายสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และความต้องการความคาดหวังของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ด้านทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินการจัดประชุมสัมมนาอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานการประชุมสัมมนา เป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอน ส่วนผลผลิตของโครงการนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการ กล่าวคือ

ชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทยที่จัดตั้งขึ้นในศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมยังมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์อยู่มาก

การประเมินในช่วงระหว่างโครงการ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวรรณพร วิเชียรวงศ์ (2520 : 72 - 73) ได้ใช้แบบจำลองชิป ประเมินโครงการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การประเมินผลการเรียนของนิสิต เมื่อวันที่ 5 - 7 สิงหาคม 2520 กลุ่มประชากร ได้แก่ คณาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน วิธีการประเมินใช้สังเกตการประชุมแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์คณาจารย์ผู้เข้าประชุม ประธาน อนุกรรมการ และการศึกษาเอกสาร ผลการประเมิน ปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของโครงการประชุมครั้งนี้มีความเหมาะสม ทรัพยากรที่เอื้อต่อการประชุมมีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมการประชุมส่วนใหญ่เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ ผลของการประชุม ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจในจุดมุ่งหมาย หลักการ ระบบการประเมินผลการเรียนของนิสิต และได้รับประสบการณ์ในการวิเคราะห์พัฒนาแบบสอบถามสัมฤทธิ์ผล พร้อมทั้งเห็นความสำคัญ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนิสิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 วิริยา วรวิทย์สัตตญาณ (2531) ได้ทำการประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนรุ่นที่ 6 (พ.ศ. 2531) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบจำลอง ชิป (CIPP model) ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รุ่นที่ 6 (พ.ศ. 2531) ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 1 - 3 มิถุนายน พ.ศ. 2531 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 44 คน และวิทยากร จำนวน 11 คน จากสถาบันอุดมศึกษาและบริษัทเอกชน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามตามแนวของลิเคิร์ท แบบสังเกตตามแบบการวัดของปยุตของ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา หลักวิชาชีพครู ความต้องการ และความคาดหวังของผู้รับการฝึกอบรม บัณฑิตเบื้องต้นในการดำเนินโครงการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผลผลิตของโครงการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนหลังจากการฝึก

อบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าผู้ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน และประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม

นอกจากนี้ โสภณ สุวรรณวงศ์ (2536) ได้ศึกษาการประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2534 โดยใช้แบบจำลอง ชิป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต 246 คน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ 291 คน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีความเห็นว่า เนื้อหา หลักการและจุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ฯ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงาน เรื่องวิชาการ กิจกรรม การพัฒนาบุคลากร การวัดประเมินผล และการวิจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับลักษณะการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ลักษณะ บรรพกาญจน์ (2523 : 90) ได้ประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิโดยใช้แบบจำลอง ชิป เป็นแบบในการประเมิน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูประจำการที่เข้าอบรมวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษารุ่นที่ 4 จำนวน 77 คน และคณาจารย์ที่ให้การอบรม จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตการสอน และแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ผลการประเมินพบว่า วัดดูประสงค์ของโครงการกับนโยบายทางการศึกษาของประเทศ และของกรมการฝึกหัดครูสอดคล้องกัน เพราะตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 นั้นต้องการให้การปรับปรุง ขยายการฝึกและอบรมครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในชนบทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายของการศึกษา ของกรมการฝึกหัดครูที่ต้องการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเป็นการเพิ่มวิทยฐานะและปรับปรุงวิธีการสอนของครูความต้องการ และความคาดหวังของ

ครูประจำการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการทุกข้อ ทรัพยากรเอื้ออำนวยต่อการจัดอบรมโครงการ ในด้านการวางแผนดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ สามารถผ่านการวัดผลคิดเป็นร้อยละ 97.40 ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์ที่โครงการตั้งไว้เพียงเล็กน้อย ซึ่งโครงการได้ตั้งเกณฑ์สำหรับครูประจำการที่เข้ารับการอบรม และสามารถผ่านการวัดได้ถึง 100 เปอร์เซนต์ จึงกล่าวได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ (2537) ได้ประเมินโครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ตามแนวรูปแบบการประเมินโครงการ แบบจำลอง ชิป กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นข้าราชการครูผู้ผ่านโครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 203 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด ปรากฏว่า ข้าราชการครูผู้ผ่านการอบรม มีความคิดเห็นว่า โครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าการนำแบบจำลองชิป มาใช้ในการประเมินโครงการ เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูลหลักฐาน และเหตุผลประกอบการพิจารณาว่า เหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยอาศัยการวิเคราะห์ระบบและองค์ประกอบที่ประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการการทำงาน (Process) และด้านผลผลิต (Product) (พจน์ สะเพียรชัย. 2525 : 2) เพราะทำให้ทราบว่าโครงการที่มีอยู่นั้นได้วางวัตถุประสงค์ไว้เหมาะสมหรือไม่ วิธีการดำเนินโครงการมีขั้นตอนใดที่ต้องได้รับการปรับปรุง มีปัญหาหรืออุปสรรคเพียงใด และผลผลิตที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ควรที่จะต้องแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร โดยเฉพาะการได้มาซึ่งข้อมูลอย่างละเอียดจะเป็นประโยชน์

ต่อผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการที่จะตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุง หรือล้มเลิกโครงการ

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2535-2540 โดยเริ่มดำเนินการกับโรงเรียนในสังกัด 12 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนมีความสนใจและชอบอ่านหนังสือ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน และอ่านจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน ซึ่งได้ดำเนินงานเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่เริ่มโครงการในปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบันแต่ยังไม่สิ้นสุดโครงการตามแผนในโครงการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยประเมินโครงการในลักษณะการประเมินในช่วงระหว่างโครงการ เป็นการประเมินในช่วงระยะเวลาระหว่างปฏิบัติโครงการ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้นำผลที่ได้จากการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการของ ซิป (CIPP model) ในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูล
4. การจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะ 3 ปีของการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2535-2537 โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นแนวทางการประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโครงการ ๕ ว่ามีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

1.3 ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใดในเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการในการดำเนินงาน กิจกรรมที่จัด การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล

1.4 ด้านผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ที่มีต่อผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้านนิสัยรักการอ่านว่ามีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 โรงเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ

2.1.1 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม

2.1.2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

2.1.3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

2.1.4 โรงเรียนมีนบุรี

2.1.5 โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์

2.1.6 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม

2.1.7 โรงเรียนวัดนางนอง

2.1.8 โรงเรียนดั่งพิรุฬธรรม

2.1.9 โรงเรียนวัดนิมมานรดี

2.1.10 โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา

2.1.11 โรงเรียนวัดราชสิงขร

2.1.12 โรงเรียนสามเสนนอก

ผู้บริหาร และครูดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 53 คน ครูผู้สอน 52 คน และครูบรรณารักษ์ 12 คน จำนวนทั้งสิ้น 117 คน

2.2 กลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียน จากโรงเรียน 24 แห่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

2.2.1 กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านข้างต้น จำนวนทั้งสิ้น 10,218 คน

2.2.2 กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 โรงเรียนเท่ากัน ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีสภาพพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบเดียวกัน และการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในศูนย์ วิชาการเขตเดียวกัน คือ

2.2.2.1 โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ

2.2.2.2 โรงเรียนประชาภิบาล

2.2.2.3 โรงเรียนวัดราษฎร์นิยมประสิทธิ์

2.2.2.4 โรงเรียนวัดดอกไม้

2.2.2.5 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

2.2.2.6 โรงเรียนวัดสี่ลูก

2.2.2.7 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม

2.2.2.8 โรงเรียนวัดประสาธ

2.2.2.9 โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ

2.2.2.10 โรงเรียนวัดจันทร์ใน

2.2.2.11 โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม

2.2.2.12 โรงเรียนบางชัน

ในการคัดเลือกโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มจากโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน โดยมีสภาพพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน การจัดการเรียนการสอนมีรูปแบบเดียวกัน และการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในศูนย์วิชาการเขตเดียวกัน จำนวน 6,672 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16,890 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ผู้บริหาร และครู ของแต่ละโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้มาโดยวิธีการการสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 12 คน ครูผู้สอน 36 คน และครูบรรณารักษ์ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์

ลำดับ ที่	โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		ครูบรรณารักษ์		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	
1	โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม	4	1	5	3	1	1	5
2	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	5	1	5	3	1	1	5
3	โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์	4	1	6	3	1	1	5
4	โรงเรียนมีนบุรี	4	1	4	3	1	1	5
5	โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์	4	1	5	3	1	1	5
6	โรงเรียนวัดยางสุทธาราม	4	1	5	3	1	1	5

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		ครูบรรณารักษ์		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	
7	โรงเรียนวัดนางนอง	4	1	5	3	1	1	5
8	โรงเรียนตังพิรุณธรรม	4	1	6	3	1	1	5
9	โรงเรียนวัดนิมมานรดี	5	1	5	3	1	1	5
10	โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	5	1	6	3	1	1	5
11	โรงเรียนวัดราชสิงขร	4	1	5	3	1	1	5
12	โรงเรียนสามเสนนอก	5	1	5	3	1	1	5
	รวม	53	12	52	36	12	12	60

3.2 นักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในข้อ 2.2.1 และกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียน 12 โรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ในข้อ 2.2.2 ระดับชั้น ป.4-ป.6 จำนวนกลุ่มละ 370 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตามระดับชั้นต่าง ๆ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 740 คน ดังปรากฏใน

ตาราง 2 - 3

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ

ที่	โรงเรียน	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	
1	โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม	148	5	126	5	124	5	15
2	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	549	20	615	22	600	22	64
3	โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์	346	12	359	13	425	15	40
4	โรงเรียนมีนบุรี	330	12	334	12	334	13	37
5	โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์	161	6	139	6	167	6	18
6	โรงเรียนวัดยางสุทธาราม	183	7	162	6	154	6	19
7	โรงเรียนวัดนางนอง	169	6	172	6	154	6	18
8	โรงเรียนตั้งพิรุฬธรรม	45	2	62	2	48	2	6
9	โรงเรียนวัดนิมมานรดี	439	16	436	16	432	16	48
10	โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	331	12	262	9	257	9	30
11	โรงเรียนวัดราชสิงขร	230	8	249	9	251	9	26
12	โรงเรียนสามเสนนอก	487	18	453	16	475	15	49
	รวม	3,418	123	3,369	122	3,431	124	370

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ฯ

ที่	โรงเรียน	ชั้น ป.4		ชั้น ป.5		ชั้น ป.6		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	
1	โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ	212	12	258	14	233	13	39
2	โรงเรียนประชาภิบาล	179	10	151	8	294	16	34
3	โรงเรียนวัดราชภูรินิม ๗	142	8	151	8	127	7	23
4	โรงเรียนวัดดอกลำไ	140	8	168	9	124	7	24
5	โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษ ๗	504	29	553	30	492	27	86
6	โรงเรียนวัดสี่สุก	199	11	198	11	191	11	33
7	โรงเรียนวัดสุวรรณาราม	168	10	205	11	210	12	32
8	โรงเรียนวัดประสาธ	52	3	44	2	47	3	8
9	โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ	192	11	167	9	165	9	29
10	โรงเรียนวัดจันทร์โน	117	7	146	8	97	5	20
11	โรงเรียนวัดไทรรัตนาราม	98	6	71	4	62	4	14
12	โรงเรียนบางชัน	188	11	157	9	170	8	28
รวม		2,191	124	2,269	124	2,212	122	370

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการ เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม ถามความเหมาะสมด้านการดำเนินงานของโครงการ ฯ ว่ามีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า ถามความเพียงพอของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ
3. ด้านกระบวนการ ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ ฯ ว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใดในเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการดำเนินงาน กิจกรรมที่จัด การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล
4. ด้านผลผลิต ถามความพึงพอใจที่มีต่อผลของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท ดังนี้คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 12 โรงเรียนเท่ากัน ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้ง 12 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ของ อังศณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 100-112) มาปรับปรุงใช้เป็นแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบจำลอง ชิปป (CIPP model) ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักการ และวัตถุประสงค์

- 1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ข้อคำถามเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ ฯ ประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

- 1.3 ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ เรื่องกระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม และการประเมินผล

1.4 ด้านผลผลิต (Product) ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผลการดำเนินงานโครงการ ฯ

2. ศึกษาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และสัมภาษณ์ศึกษาเทคนิคที่รับผิดชอบโครงการ ฯ ในเรื่องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงาน สถานที่ ผลการดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารตามข้อ 1 และข้อ 2 นำมาสรุปออกเป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยข้อย่อย รวมจำนวนทั้งสิ้น 56 ข้อ ดังนี้

3.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักการ และวัตถุประสงค์ จำนวน 8 ข้อ

3.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ข้อคำถามเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ ฯ ประกอบด้วย เรื่องบุคลากร จำนวน 7 ข้อ เรื่องวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 6 ข้อ และเรื่องงบประมาณ จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 17 ข้อ

3.3 ด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ เรื่องกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 9 ข้อ เรื่องลักษณะของกิจกรรม จำนวน 8 ข้อ และเรื่องการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 22 ข้อ

3.4 ด้านผลผลิต (Product) ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผลการดำเนินงานโครงการ ฯ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สังกัดกรุงเทพมหานคร และใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลจากศึกษานิเทศก์เพิ่มเติมแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามที่จะใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย

4.1 นายไพรัช อรรถกมานนท์ ตำแหน่ง เลขานุการผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการประเมินโครงการ

4.2 นางพงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ระดับ 6 เป็นผู้ที่รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

4.3 นายโสภณ สุวรรณวงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสีสุก เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในเรื่องการเพิ่มเติม และการเปลี่ยนแปลงข้อความจำนวนข้อคำถามเพื่อความถูกต้องและเหมาะสม

6. นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านซึ่งแก้ไขแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาและสำนวน และทำการปรับปรุงในเรื่องความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ประเด็นของข้อคำถามต้องมีความสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา และความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนที่ใช้

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) ในแง่ความถูกต้องของสำนวน ภาษา และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยทดลองใช้ (Try-out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน 10 คน ครูผู้สอน 5 คน และครูบรรณารักษ์ 5 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ได้แก่

- 7.1 โรงเรียนวัดยายรม
- 7.2 โรงเรียนบางขุนเทียนนอก
- 7.3 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง
- 7.4 โรงเรียนวัดมงคลวราราม
- 7.5 โรงเรียนวัดนาคนิมิตร
- 7.6 โรงเรียนวัดศาลาครืน
- 7.7 โรงเรียนวัดไทร
- 7.8 โรงเรียนวัดโพธิ์แก้ว
- 7.9 โรงเรียนวัดบางประทุนนอก
- 7.10 โรงเรียนวัดสี่สุก

8. นำแบบสอบถามมาแก้ไขความถูกต้องในเนื้อหาและสำนวน แล้วเสนอต่อประธาน และคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรอีกครั้ง เพื่อพิจารณาความเห็นชอบของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้

ข้อที่ 2 แบบสอบถามที่ใช้ถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ของ อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 100-112) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตย วิทยาการ จังหวัดปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ. 2532 มีค่าความเชื่อมั่น 0.8740 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีที่สามารถนำมาใช้ได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านดังกล่าวนี้มาปรับปรุงใช้ ได้ข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ฯ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยัง ผู้บริหารโรงเรียน และครู ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ จากผู้อำนวยการสำนักการศึกษาไปยัง ผู้บริหาร และครู โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 แห่ง โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและขอคืนด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2538 และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่ง

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ที่ใช้ถามนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จาก สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยัง ผู้บริหาร ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ จากผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 24 แห่ง โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและขอคืนด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2538 และได้รับแบบสอบถามคืนมาครบตามจำนวนที่ได้ส่ง แต่เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วได้

จำนวน 734 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.18 โดยเป็นแบบสอบถามของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.45 ของแบบสอบถามที่ส่ง จำนวน 370 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามของนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 366 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.91 ของแบบสอบถามที่ส่ง จำนวน 370 ฉบับ โดยใช้วิธีการส่งอย่างง่ายในระดับชั้นต่าง ๆ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ v.4 (Statistical package for the Social Science/Personal Computer/version 4) ตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ผู้วิจัยจัดกระทำ ดังนี้

2.1 นำข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการของผู้ตอบ นำมาแจกแจงความถี่ และเสนอค่าเป็นร้อยละ

2.2 นำข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มาตรวจให้คะแนน โดยให้น้ำหนักคะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ	มากที่สุด	ให้	5
เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ	มาก	ให้	4
เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ	ปานกลาง	ให้	3
เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ	น้อย	ให้	2
เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ	น้อยที่สุด	ให้	1

2.3 นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนน และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ และรายด้าน สำหรับค่าเฉลี่ยนั้นใช้อัตราแปลงผล 2 ระดับ เป็นเกณฑ์การตัดสิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	แปลความ
3.50 - 5.00 หมายถึง	เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ ในระดับดีแล้ว
1.00 - 3.49 หมายถึง	เหมาะสม/เพียงพอ/การปฏิบัติ/ความพึงพอใจ ในระดับต้องปรับปรุง

2. แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียนผู้วิจัยจัดทำดังต่อไปนี้

2.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน มาตรวจให้คะแนน โดยให้น้ำหนักคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

สำหรับข้อความในเชิงนิมิต (Positive)

เป็นจริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เป็นจริงมาก	ให้	4	คะแนน
เป็นจริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เป็นจริงน้อย	ให้	2	คะแนน
เป็นจริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

สำหรับข้อความในเชิงนิเสธ (Negative)

เป็นจริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน
เป็นจริงน้อย	ให้	4	คะแนน
เป็นจริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เป็นจริงมาก	ให้	2	คะแนน
เป็นจริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน

2.2 หาค่าเฉลี่ยของคะแนน และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวม
เป็นการมีนิสัยรักการอ่าน 5 ระดับ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีนิสัยรักการอ่านระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีนิสัยรักการอ่านระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีนิสัยรักการอ่านระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีนิสัยรักการอ่านระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีนิสัยรักการอ่านระดับน้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของนิสัยรักการอ่านของ
นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ โดยใช้
t-test

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อใช้ในการ
การประเมินผลโครงการได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

4.1 สถิติพื้นฐาน

4.1.1 อัตราส่วนร้อยละ

4.1.2 ค่าเฉลี่ย

4.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 ความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ โดยใช้ t-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

1. รายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ

ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน

- 2.1 ด้านสภาพแวดล้อม
- 2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า
- 2.3 ด้านกระบวนการ
- 2.4 ด้านผลผลิต

3. นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ ประกอบด้วย

3.1 ค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำร้อยละรายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ เกี่ยวกับระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการ จำแนกตามสถานภาพ แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 รายละเอียดส่วนตัวของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์

สถานภาพ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		ครูบรรณารักษ์		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รายละเอียดส่วนตัว								
1. ระดับการศึกษา								
1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	1	2.8	-	-	1	1.6
1.2 ปริญญาตรี	6	50.0	35	97.2	11	91.7	52	86.6
1.3 ปริญญาโท	6	50.0	-	-	1	8.3	7	11.6
รวม	12	100.0	36	100.0	12	100.0	60	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		ครูบรรณารักษ์		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
2. ประสบการณ์ในการ รับราชการ								
2.1 ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	1	2.8	1	8.3	2	3.3
2.2 5 - 10 ปี	1	8.3	6	16.7	5	41.7	12	20.0
2.3 10 - 15 ปี	-	-	15	41.7	2	16.7	17	28.3
2.4 15 - 20 ปี	4	33.3	7	19.4	-	-	11	18.3
2.5 มากกว่า 20 ปี	7	58.3	7	19.4	4	33.3	18	30.0
รวม	12	100.0	36	100.0	12	100.0	130	100.0

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร และครู ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คือ ร้อยละ 86.6 รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 11.6 โดยผู้บริหารมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท เท่ากัน คือ ร้อยละ 50.0 ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ มีระดับการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.2 และ 91.7 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในการรับราชการ พบว่า ผู้บริหาร และครู ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการรับราชการมากกว่า 20 ปี ซึ่งมีร้อยละ 30.0 รองลงมา ได้แก่ ประสบการณ์ในการรับราชการระหว่าง 10 - 15 ปี ร้อยละ 28.3 และระหว่าง 5 - 10 ปี ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในการรับราชการในระดับต่ำกว่า 5 ปี มีน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 3.3

2.. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน โดยแยกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน คือ

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

2.3 ด้านกระบวนการ

2.4 ด้านผลผลิต

2.5 ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม

ข้อ	สภาพแวดล้อม	X	S	แปลความ
1.	เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน	4.62	0.49	เหมาะสมดีแล้ว
2.	การจัดโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของ นักเรียนให้พัฒนาดีขึ้น	4.57	0.56	เหมาะสมดีแล้ว
3.	เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน	4.57	0.50	เหมาะสมดีแล้ว
4.	การจัดโครงการ ฯ มุ่งส่งเสริมให้ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น	4.57	0.53	เหมาะสมดีแล้ว
5.	เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียน สนใจการอ่านอยู่เสมอ	4.55	0.57	เหมาะสมดีแล้ว

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	สภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S	แปลความ
6.	เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน	4.53	0.57	เหมาะสมดีแล้ว
7.	ใช้หลักการพัฒนาด้านการอ่านโดยนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาเป็นหลักในการดำเนินงาน	4.45	0.57	เหมาะสมดีแล้ว
8.	เป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านให้นักเรียน	4.45	0.59	เหมาะสมดีแล้ว
ค่าเฉลี่ยรวม		4.54	0.46	เหมาะสมดีแล้ว

จากตาราง 5 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.54$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมดีแล้วทั้งสิ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ การจัดโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของนักเรียนให้พัฒนาดีขึ้น และการจัดโครงการ ฯ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมดีแล้วเช่นกัน ได้แก่ เป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านให้นักเรียน และใช้หลักการพัฒนาด้านการอ่านโดยนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.45$)

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอด้านปัจจัยนำเข้า แสดงดังตาราง 6-9 ประกอบด้วย

2.2.1 บุคลากร

2.2.2 วัสดุอุปกรณ์

2.2.3 งบประมาณ

ตาราง 6 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องบุคลากร

ข้อ	บุคลากร	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้านการอ่าน	3.92	0.67	เพียงพอดีแล้ว
2.	คณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ๙ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน	3.88	0.67	เพียงพอดีแล้ว
3.	คณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ๙ ให้ความสำคัญของการดำเนินงาน	3.80	0.68	เพียงพอดีแล้ว
4.	บุคลากรในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการ ๙ มีความเหมาะสม	3.78	0.69	เพียงพอดีแล้ว
5.	การระดมความคิด ทรัพยากร และ ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ในโครงการ	3.75	0.77	เพียงพอดีแล้ว

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	บุคลากร	X	S	แปลความ
6.	ครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือกับ คณะกรรมการดำเนินงาน	3.75	0.78	เพียงพอดีแล้ว
7.	จำนวนบุคลากรในแต่ละโรงเรียนที่ ดำเนินงานโครงการ ฯ	3.48	0.81	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.76	0.57	เพียงพอดีแล้ว

จากตาราง 6 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้าน
ปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องบุคลากรพบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 3.76$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเพียงพอดีแล้ว โดย
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู
ผู้สอน ครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้านการอ่าน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ คณะกรรมการ
ที่ร่วมโครงการ ฯ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.88$) และคณะกรรมการที่ร่วม
โครงการ ฯ ให้ความสำคัญของการดำเนินงาน ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนข้อที่มีค่า
เฉลี่ยต่ำสุด คือ จำนวนบุคลากรในแต่ละโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.48$)

ตาราง 7 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอด้านปัจจัยนำเข้า
เรื่องวัสดุอุปกรณ์

ข้อ	วัสดุอุปกรณ์	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	ได้รับการสนับสนุนจากหน่วย ศึกษานิเทศก์	3.10	0.82	ต้องปรับปรุง
2.	การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ในการจัดกิจกรรม	3.23	0.85	ต้องปรับปรุง
3.	วัสดุทางด้านสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	3.27	0.90	ต้องปรับปรุง
4.	หนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	3.40	0.74	ต้องปรับปรุง
5.	วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรม	3.42	0.70	ต้องปรับปรุง
6.	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	3.50	0.75	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.32	0.65	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 7 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้าน
ปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง
($\bar{X} = 3.32$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานพิเศษ ($\bar{X} = 3.10$) รองลงมา ได้แก่ การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม วัสดุทางด้านสื่อดัดแปลงวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.23$) และวัสดุทางด้านสื่อดัดแปลงวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.27$)

ตาราง 8 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอด้านปัจจัยนำเข้า
เรื่องงบประมาณ

ข้อ	งบประมาณ	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านวิทยากร	2.78	0.88	ต้องปรับปรุง
2.	งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านการประชุม อบรมสัมมนา	2.90	0.90	ต้องปรับปรุง
3.	งบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุน การดำเนินงานของโครงการด้าน วัสดุอุปกรณ์	3.05	0.79	ต้องปรับปรุง
4.	งบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุน การดำเนินงานของโครงการด้านหนังสือ	3.10	0.75	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		2.96	0.76	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 8 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้าน
ปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณพบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง
($\bar{X} = 2.96$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ข้อ
ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านวิทยากร ($\bar{X} = 2.78$) รองลงมาคือ
งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านการประชุมอบรมสัมมนา ($\bar{X} = 2.90$) และงบประมาณที่ใช้จ่าย
และสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.05$) ส่วน
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน คือ งบประมาณที่ใช้จ่ายและ
สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านหนังสือ ($\bar{X} = 3.10$)

ตาราง 9 ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความเพียงพอด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

ข้อ	ปัจจัยนำเข้า	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	บุคลากร	3.76	0.57	เพียงพอดีแล้ว
2.	วัสดุอุปกรณ์	3.32	0.65	ต้องปรับปรุง
3.	งบประมาณ	2.96	0.76	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.35	0.58	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 9 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.35$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเพียงพออยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 3.76$) ส่วนวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน ($\bar{X} = 2.96$)

2.3 ด้านกระบวนการ

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
ด้านกระบวนการ แสดงดังตาราง 10-13 ประกอบด้วย

2.3.1 กระบวนการดำเนินงาน

2.3.2 ลักษณะของกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.3.3 การประเมินผล

ตาราง 10 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกระบวนการ
เรื่องกระบวนการดำเนินงาน

ข้อ	กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ ด้านการส่งเสริมการอ่านให้กับ คณะกรรมการ	3.12	0.88	ต้องปรับปรุง
2.	มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการ ส่งเสริมการอ่าน	3.25	0.88	ต้องปรับปรุง
3.	มีการประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์	3.27	0.86	ต้องปรับปรุง
4.	มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริม การอ่านแก่คณะกรรมการดำเนินงาน	3.55	0.70	การปฏิบัติงานดีแล้ว
5.	จัดประชุมและปรึกษาหารือ นำปัญหา ต่างๆ มาพิจารณาาร่วมกัน	3.57	0.81	การปฏิบัติงานดีแล้ว
6.	มีการประสานงานกับครูผู้สอน	3.57	0.74	การปฏิบัติงานดีแล้ว

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	กระบวนการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S	แปลความ
7.	มีการพัฒนากลวิธีในการดำเนินงานของโครงการให้ทันต่อเหตุการณ์	3.60	0.81	การปฏิบัติงานดีแล้ว
8.	คณะกรรมการได้ทำการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน	3.65	0.63	การปฏิบัติงานดีแล้ว
9.	มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน	3.88	0.74	การปฏิบัติงานดีแล้ว
ค่าเฉลี่ยรวม		3.49	0.61	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 10 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านกระบวนการ ในเรื่องกระบวนการการดำเนินงาน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือ มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านให้กับคณะกรรมการ ($\bar{X} = 3.12$) รองลงมาคือ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X} = 3.25$) และมีการประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีโดยที่มีค่าเฉลี่ยเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ คณะกรรมการได้ทำการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.65$) และมีการพัฒนากลวิธีในการดำเนินงานของโครงการให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.60$)

ตาราง 11 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกระบวนการ
เรื่องกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ข้อ	กิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	จัดให้มีการได้วาทเกี่ยวกับหนังสือ	3.13	1.02	ต้องปรับปรุง
2.	มีการแนะนำและวิจารณ์หนังสือที่น่าสนใจ	3.17	1.03	ต้องปรับปรุง
3.	จัดให้มีการแสดงละครเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือ	3.28	0.88	ต้องปรับปรุง
4.	จัดการประกวดการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ	3.40	0.89	ต้องปรับปรุง
5.	มีการจัดนิทรรศการเพื่อรื้อให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้น และอยากรู้	3.43	0.85	ต้องปรับปรุง
6.	มีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ	3.62	0.72	การปฏิบัติงานดีแล้ว
7.	มีกิจกรรมการแนะนำหนังสือใหม่	3.62	0.64	การปฏิบัติงานดีแล้ว
8.	มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	3.63	0.86	การปฏิบัติงานดีแล้ว
ค่าเฉลี่ยรวม		3.49	0.61	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 11 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านกระบวนการ ในเรื่องกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือ จัดให้มีการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ ($\bar{X} = 3.13$) รองลงมา คือ มีการแนะนำและวิจารณ์หนังสือที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.17$) และจัดให้มีการแสดงละครเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือ ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.28$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติงานดีแล้ว คือ มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ และมีกิจกรรมการแนะนำหนังสือใหม่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติงานดีแล้วเช่นกัน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.62$)

ตาราง 12 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกระบวนการ
เรื่องการประเมินผล

ข้อ	การประเมินผล	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	ศึกษานิเทศก์ได้มาสังเกตการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ	2.92	0.81	ต้องปรับปรุง
2.	มีการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ จากศึกษานิเทศก์	3.00	0.82	ต้องปรับปรุง
3.	มีการซักถาม และพูดคุยกับนักเรียนใน ด้านการอ่าน การยืมหนังสือ	3.32	0.75	ต้องปรับปรุง
4.	ประเมินความก้าวหน้าของโครงการ จากสถิติการยืมหนังสือของห้องสมุด	3.32	0.81	ต้องปรับปรุง
5.	ประเมินความก้าวหน้าของโครงการจาก แบบประเมินต่าง ๆ ของกิจกรรมที่จัด	3.42	0.77	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.49	0.61	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 12 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้าน
กระบวนการ เรื่องการประเมินผลพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษานิเทศก์ได้มาสังเกตการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.92$) รอง
ลงมาคือ มีการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ จากศึกษานิเทศก์ ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน คือ ประเมินความก้าวหน้า
ของโครงการจากแบบประเมินต่าง ๆ ของกิจกรรมที่จัด ($\bar{X} = 3.42$)

ตาราง 13 ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับด้านกระบวนการ
ประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรมการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่าน และการประเมินผล

ข้อ	กระบวนการ	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	กระบวนการดำเนินงาน	3.49	0.61	ต้องปรับปรุง
2.	ลักษณะของกิจกรรม ฯ	3.41	0.69	ต้องปรับปรุง
3.	การประเมินผล	3.19	0.61	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.37	0.58	ต้องปรับปรุง

จากตาราง 13 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ด้านกระบวนการ
ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ฯ และการประเมินผล
พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.37$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินผล
ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง รองลงมาคือลักษณะของกิจกรรม ฯ และข้อ
ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการดำเนินงาน โดยมีค่าอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน

2.4 ด้านผลผลิต

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู
ด้านผลผลิต แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านผลผลิต

ข้อ	ผลผลิต	$\bar{X}$	S	แปลความ
1.	นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจ และมีนิสัยรักการอ่าน	4.13	0.62	พึงพอใจดีแล้ว
2.	ครูมีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนที่พัฒนาขึ้น	4.13	0.65	พึงพอใจดีแล้ว
3.	นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ ประโยชน์ในการเรียน	4.08	0.59	พึงพอใจดีแล้ว
4.	นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วม กิจกรรมที่จัด	4.05	0.70	พึงพอใจดีแล้ว
5.	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการอ่าน	4.05	0.62	พึงพอใจดีแล้ว
6.	นักเรียนพัฒนาความสามารถของตน ด้านการอ่าน	4.02	0.65	พึงพอใจดีแล้ว
7.	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดหลังจากเข้าร่วม กิจกรรม	3.98	0.60	พึงพอใจดีแล้ว

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	ผลผลิต	$\bar{X}$	S	แปลความ
8.	นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม	3.95	0.65	พึงพอใจดีแล้ว
9.	นักเรียนเกิดทักษะด้านการอ่าน	3.93	0.69	พึงพอใจดีแล้ว
ค่าเฉลี่ยรวม		4.04	0.53	พึงพอใจดีแล้ว

จากตาราง 14 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านผลผลิต พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.04$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้วทั้งสิ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจและมีนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.13$) และครูมีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเช่นกัน คือ นักเรียนเกิดทักษะด้านการอ่าน ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.95$)

2.5 ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มี
ต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน

ตาราง 15 ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อ
โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน

รายการ	X	S	แปลความ
สภาพแวดล้อม	4.54	0.46	เหมาะสมดีแล้ว
ปัจจัยนำเข้า			
บุคลากร	3.76	0.57	เพียงพอดีแล้ว
วัสดุอุปกรณ์	3.32	0.65	ต้องปรับปรุง
งบประมาณ	2.96	0.76	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.35	0.58	ต้องปรับปรุง
กระบวนการ			
กระบวนการดำเนินงาน	3.49	0.61	ต้องปรับปรุง
ลักษณะของกิจกรรม ฯ	3.41	0.69	ต้องปรับปรุง
การประเมินผล	3.19	0.61	ต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.37	0.58	ต้องปรับปรุง
ผลผลิต	4.04	0.53	พึงพอใจดีแล้ว

จากตาราง 15 แสดงว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า ในด้านสภาพแวดล้อม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.54$) ด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.35$) ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ฯ และการประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.37$) ในด้านผลผลิต พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.04$)

3. นิยัรการอ่านของของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิยัรการอ่าน
กับนักเรียนที่ไม่ได้รวมโครงการ ฯ

นิยัรการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิยัรการอ่าน
กับนักเรียนที่ไม่ได้รวมโครงการ ฯ แสดงดังตาราง 16-17 ประกอบด้วย

3.1 ค่าเฉลี่ยนิยัรการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิยัร
การอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้รวมโครงการ ฯ

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิยัรการอ่านของนักเรียนที่เข้า
รวมโครงการส่งเสริมนิยัรการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้รวมโครงการ ฯ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยนิยัรการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิยัร
การอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้รวมโครงการ ฯ

ข้อ	รายการ	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ			นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ		
		$\bar{X}$	S	ค่าระดับ คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ คะแนนเฉลี่ย
1	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเสมอ	3.79	0.91	มาก	3.22	0.68	ปานกลาง
2	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเมื่อครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น	3.80	1.00	มาก	3.25	1.12	ปานกลาง
3	ข้าพเจ้าชอบให้ครูพาไปเรียนในห้องสมุดบ่อย ๆ	3.27	1.34	ปานกลาง	3.09	1.13	ปานกลาง
4	ข้าพเจ้าชอบเล่าเรื่องจากหนังสือที่ข้าพเจ้าได้อ่านให้ผู้อื่นฟัง	3.10	1.07	ปานกลาง	3.11	1.11	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ			นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ		
		$\bar{X}$	S	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ
		คะแนนเฉลี่ย			คะแนนเฉลี่ย		
5	ข้าพเจ้าชอบแนะนำหนังสือที่ข้าพเจ้าอ่านมาแล้วให้เพื่อนๆอ่านด้วย	3.33	0.77	ปานกลาง	3.04	0.93	ปานกลาง
6	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือก่อนนอนเป็นประจำ	3.05	1.11	ปานกลาง	2.89	1.03	ปานกลาง
7	ข้าพเจ้าเห็นว่าการซื้อหนังสือมาอ่านทำให้สิ้นเปลืองเงิน	4.05	1.06	มาก	4.14	1.13	มาก
8	ข้าพเจ้าอยากให้อัดม้วนหนังสือไว้ในห้องเรียน	4.18	0.90	มาก	4.33	0.88	มาก
9	ถ้าข้าพเจ้ามีเงินเหลือข้าพเจ้าจะเก็บเงินไว้เพื่อซื้อหนังสือ	3.28	1.05	ปานกลาง	3.17	1.00	ปานกลาง
10	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเฉพาะตอนใกล้สอบเท่านั้น	3.65	1.09	มาก	3.60	1.11	มาก
11	ในวันหยุดข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์ เล่นวิดีโอเกม หรือการละเล่นอื่นๆ	3.12	1.11	ปานกลาง	3.16	1.17	ปานกลาง
12	การอ่านหนังสือช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.02	0.93	มาก	4.14	0.93	มาก
13	ในขณะที่พักกลางวันข้าพเจ้าจะไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	2.79	1.06	ปานกลาง	2.79	0.93	ปานกลาง
14	ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน	2.82	1.18	ปานกลาง	2.69	0.99	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ			นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ		
		$\bar{X}$	S	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ
		คะแนนเฉลี่ย			คะแนนเฉลี่ย		
15	ข้าพเจ้าไม่ชอบการค้นคว้าเพื่อเขียนรายงานส่งครู	3.93	0.80	มาก	3.80	1.01	มาก
16	ข้าพเจ้าอยากให้อัฒมุดซื้อหนังสือใหม่ ๆ มาให้นักเรียนอ่านเป็นประจำ	4.14	0.86	มาก	4.00	1.06	มาก
17	ข้าพเจ้าชอบให้มีการแข่งขันตอบปัญหาต่าง ๆ จากหนังสือ	4.20	0.79	มาก	4.00	0.92	มาก
18	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือได้ครั้งละนาน ๆ โดยไม่เบื่อ	3.71	0.89	มาก	3.36	0.96	ปานกลาง
19	ข้าพเจ้าชอบแะดูหนังสือตามแผงขายหนังสือเสมอ	3.53	1.16	มาก	3.39	1.20	ปานกลาง
20	ข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีกมากมายที่หาอ่านได้จากหนังสือ	4.37	0.91	มาก	4.41	0.83	มาก
21	ข้าพเจ้าอยากให้ผู้ปกครองซื้อหนังสือให้อ่านบ่อย ๆ	3.71	1.09	มาก	3.62	1.05	มาก
22	ตอนเช้า เมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปอัฐมุดเพื่ออ่านหนังสือเป็นประจำ	3.15	1.12	ปานกลาง	2.64	0.96	ปานกลาง
23	ข้าพเจ้าคิดว่ากาอ่านหนังสือมาก ๆ ช่วยให้การเรียนดีขึ้น	4.39	0.93	มาก	4.51	0.88	มากที่สุด
24	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดและเบื่อเมื่อต้องอ่านหนังสือ	3.95	0.94	มาก	4.04	0.89	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ			นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ		
		$\bar{X}$	S	ค่าระดับ คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ คะแนนเฉลี่ย
25	ข้าพเจ้าไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ที่ห้องสมุดจัด	3.87	1.04	มาก	4.09	1.05	มาก
26	ข้าพเจ้าจะจัดเก็บหนังสือเป็น อย่างดี	3.78	1.02	มาก	3.83	1.00	มาก
27	ข้าพเจ้าคอยระมัดระวังดูแล หนังสือไม่ให้ชำรุดฉีกขาด อยู่เสมอ	3.89	1.05	มาก	3.84	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		3.66	0.41	มาก	3.56	0.47	มาก

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ส่วนใหญ่เกือบทุกข้อมีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าคิดว่า การอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้การเรียนดีขึ้น ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีกมากมายที่หาอ่านได้จากหนังสือ ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ในขณะที่พักกลางวันข้าพเจ้าจะไปอ่านหนังสือในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.79$) รองลงมาคือ ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน

มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 2.79$) ส่วนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้การเรียนดีขึ้น ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมา คือข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีกมากมายที่หาอ่านได้จากหนังสือ ($\bar{x} = 4.41$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ตอนเช้าเมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือเป็นประจำ ($\bar{x} = 2.64$) รองลงมาคือ ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้านเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x} = 2.69$)

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

กลุ่ม	$\bar{X}$	S	t
นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ	3.6111	.406	3.10*
นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ	3.5610	.467	

* อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2537 ใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context)

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

1.3 ด้านกระบวนการ (Process)

1.4 ด้านผลผลิต (Product)

2. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในช่วงระยะเวลา 3 ปี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้บริหาร และครู ของแต่ละโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้มาโดยวิธีการการสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 12 คน ครูผู้สอน 36 คน และครูบรรณารักษ์ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 60 คน

1.2 นักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ และกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียน 12 โรงเรียน ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ระดับชั้น ป.4-ป.6 จำนวนกลุ่มละ 370 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตามระดับชั้นต่าง ๆ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 740 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการ เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม ถามความเหมาะสมด้านการดำเนินงานของโครงการ ฯ ว่ามีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ถามความเพียงพอของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

2.3 ด้านกระบวนการ ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ ฯ ว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใดในเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการดำเนินงาน กิจกรรมที่จัด การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล

2.4 ด้านผลผลิต ถามความพึงพอใจที่มีต่อผลของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 56 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 12 แห่งเท่ากัน ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกับโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ของ อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 100-112) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ จังหวัดปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ. 2532 มีค่าความเชื่อมั่น 0.8740 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านดังกล่าวนี้มาปรับปรุงใช้ ได้ข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและขอคืนด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2538 และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่ง

3.2 แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ที่ใช้ถามนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ และที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและขอคืนด้วยตนเอง จำนวน 740 ฉบับ โดยได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2538 และได้รับแบบสอบถามคืนมาครบตามจำนวนที่ได้ส่ง แต่เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วได้จำนวน 734 ฉบับ

คิดเป็นร้อยละ 99.18 โดยเป็นแบบสอบถามของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.45 และเป็นแบบสอบถามของนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 366 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.91 ของแบบสอบถามที่ส่ง

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้ว นำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺v.4 (Statistical package for the Social Science/Personal Computer/ version 4) เพื่อคำนวณหาค่าดังนี้

4.1 ถ้ามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ผู้วิจัยจัดกระทำดังนี้

4.1.1 ค่าร้อยละเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการของผู้ตอบ

4.1.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

4.2 แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียนผู้วิจัยจัดกระทำดังต่อไปนี้

4.2.1 ค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

4.2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ โดยใช้ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.54$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมดีแล้วทั้งสิ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน รองลงมาคือ การจัดโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของนักเรียนให้พัฒนาดีขึ้น และการจัดโครงการ ฯ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมดีแล้วเช่นกัน ได้แก่ เป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านให้แก่นักเรียน และใช้หลักการพัฒนาด้านการอ่าน โดยนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครูด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่า

1.2.1 เรื่องบุคลากร ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องบุคลากรพบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเพียงพอดีแล้ว โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้านการอ่าน รองลงมาคือ คณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ฯ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และคณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ฯ ให้ความสำคัญของการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จำนวนบุคลากรในแต่ละโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

2.1.2 เรื่องวัสดุอุปกรณ์ ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานพิเศษ รongลงมาได้แก่ การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม วัสดุทางด้านสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และวัสดุทางด้านสื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม

2.1.3 เรื่องงบประมาณ ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณพบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 2.96$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านวิทยากร รongลงมาคือ งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านการประชุมอบรมสัมมนา และงบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน คือ งบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านหนังสือ

1.3 ด้านกระบวนการ ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ฯ และการประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละเรื่อง พบว่า

1.3.1 เรื่องกระบวนการการดำเนินงาน ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านกระบวนการในเรื่องกระบวนการการดำเนินงาน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือ มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านให้กับคณะกรรมการ รongลงมาคือ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอ่าน และมีการประสานงานกับหน่วยงานพิเศษ ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยที่มีค่า

เฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน รองลงมา คือ คณะกรรมการได้ทำการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน และมีการพัฒนากลวิธีในการดำเนินงานของโครงการให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดี

1.3.2 เรื่องกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านกระบวนการ ในเรื่องกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือ จัดให้มีการได้วาทเกี่ยวกับหนังสือ รองลงมาคือ มีการแนะนำและวิจารณ์หนังสือที่น่าสนใจ และจัดให้มีการแสดงละครเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติงานดีแล้ว คือ มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ และมีกิจกรรมการแนะนำหนังสือใหม่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติงานดีแล้วเช่นกัน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.3.3 เรื่องการประเมินผล ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านกระบวนการ เรื่องการประเมินผลพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 3.49$) ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ศึกษานิเทศก์ได้มาสังเกตการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รองลงมาคือ มีการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ จากศึกษานิเทศก์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเช่นกัน คือ ประเมินความก้าวหน้าของโครงการจากแบบประเมินต่าง ๆ ของกิจกรรมที่จัด

1.4 ด้านผลผลิต ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านผลผลิต พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้ว ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้วทั้งสิ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจและมีนิสัยรักการอ่าน และครูมีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเช่นกัน คือ นักเรียนเกิดทักษะด้านการอ่าน รองลงมาคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

2. นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ พบว่า

2.1 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.56$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ส่วนใหญ่เกือบทุกข้อมีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้การเรียนดีขึ้น รองลงมา คือข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีกมากมายที่หาอ่านได้จากหนังสือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ในขณะที่พักกลางวัน ข้าพเจ้าจะไปอ่านหนังสือในห้องสมุด รองลงมาคือ ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจากห้องสมุด ไปอ่านที่บ้านเสมอ มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้การเรียนดีขึ้น รองลงมา คือข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีกมากมายที่หาอ่านได้จากหนังสือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ตอนเช้าเมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือเป็นประจำ รองลงมาคือ ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้านเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีแล้ว ด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ พบว่า มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ฯ และงบประมาณ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และด้านผลผลิต มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้ว ซึ่งสามารถอภิปรายผลแต่ละด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ในด้านสภาพแวดล้อมของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีแล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่กำหนดขึ้นมาในโครงการนั้น มีแนวทางเพื่อนำมาแก้ปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนโดยตรง ซึ่งศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบได้เห็นความสำคัญ และมีความเข้าใจในหลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี เนื่องจากศึกษานิเทศก์ต้องอยู่ใกล้ชิดและทราบปัญหาต่าง ๆ ด้านการอ่านดังกล่าว จึงทำให้สามารถเข้าใจ และกำหนดวัตถุประสงค์ได้ตรงกับสภาพของปัญหาซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โสภณ สุวรรณวงศ์ (2537) ได้ศึกษาการประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักการ และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์วิชาการ อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะ คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขตที่เป็นผู้บริหารงานอยู่ในฝ่ายแผนและนโยบาย จึงเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์เป็นอย่างดีในการดำเนินงาน

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู
ด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ พบว่า มี
ความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานนี้เทศก์
เป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้นำโครงการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านมาเป็นโครงการนำร่อง เพื่อแก้ปัญหาด้านการอ่าน โดยเริ่มดำเนินการในปี
พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน ทำให้การสนับสนุนจากกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยนำเข้า
ที่จะนำมาเป็นทรัพยากรให้กับโครงการมีไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่า

บุคลากร มีค่าเฉลี่ยความเพียงพออยู่ในระดับดีแล้ว ที่เป็นเช่นนี้อาจ
พิจารณาได้ 2 ประเด็น ดังนี้คือ ความร่วมมือในการดำเนินงาน และการปฏิบัติการ
ในเรื่องของการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ ฯ บุคลากรที่คัดเลือกให้
เป็นคณะกรรมการดำเนินงานของโครงการเป็นบุคลากรภายในโรงเรียน ประกอบด้วย
ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ของแต่ละแห่ง ซึ่งให้ความร่วมมือ
ในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ บุคลากรที่ถูกคัดเลือกให้ทำหน้าที่นี้ต้องเป็น
ผู้ดำเนินการตามโครงการทั้งหมด โดยมีหน่วยงานนี้เทศก์คอยประสานงานและให้
คำปรึกษา และที่สำคัญคือบุคลากรที่ดำเนินงานโครงการ ฯ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนิน
งานเป็นอย่างดี จึงทำให้ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยความเพียงพออยู่ในระดับดี แต่ในเรื่อง
ปฏิบัติการนั้น จำนวนของบุคลากรที่ดำเนินการโครงการในแต่ละโรงเรียนยังไม่เพียงพอ
เนื่องจากบุคลากรที่ดำเนินงานภายในโรงเรียนมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหลายด้าน คือ
ต้องจัดการเรียนการสอน ครูบรรณารักษ์ต้องปฏิบัติงานห้องสมุด ดังนั้นบุคลากรจึงไม่
เพียงพอ ซึ่งจากสภาพดังกล่าว จึงส่งผลถึงด้านกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยความเพียงพอ
อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ในเรื่องของกระบวนการการดำเนินงานด้วยเช่นกัน

วัสดุอุปกรณ์ และ งบประมาณ มีค่าเฉลี่ยความเพียงพออยู่ในระดับต้อง
ปรับปรุงเหมือนกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองเรื่องนี้มีความสัมพันธ์กัน คือ
เมื่อขาดงบประมาณในการที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน ย่อมส่งผลให้การจัดซื้อวัสดุ

อุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานเกิดปัญหา และทำให้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ วัสดุทางด้านเทคโนโลยี หรือวัสดุสิ้นเปลือง ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ อีกเหตุผลที่อาจนำมากล่าวได้ก็คือ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนี้เป็นโครงการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ โดยเป็นโครงการนำร่อง ดังนั้นจึงทำให้โครงการยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรเช่นกัน

1.3 ด้านกระบวนการ พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหาร และครู ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ฯ และการประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานนิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการ ฯ มีภาระหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบมาก ซึ่งหน้าที่หลักที่สำคัญคือการออกนิเทศตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านการเรียนการสอน จึงทำให้การประสานงานกับโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านขาดความต่อเนื่อง และส่งผลให้กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่า

กระบวนการการดำเนินงาน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานโครงการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการ ฯ โดยมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานนิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานนิเทศก์ต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจ ในด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับคณะกรรมการดำเนินงาน แต่จากผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานนิเทศก์มีการประสานงานกับคณะกรรมการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ขาดการสนับสนุน ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่าน กับคณะกรรมการด้วย ดังนั้นจึงทำให้กระบวนการการดำเนินงานมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงในเรื่องดังกล่าว

ลักษณะของกิจกรรม ฯ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีกิจกรรมตามนโยบายที่ต้องปฏิบัติมาก ซึ่งเป็นงานที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำงานด้านอื่น ๆ ที่เป็นนโยบาย นอกเหนือจากงานด้านการศึกษา หรือการส่งเสริมด้านการศึกษา ส่งผลให้อัตรากำลังในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ จากผลดังกล่าว จึงทำให้งานด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในบางกิจกรรม ต้องทำน้อยลงไป ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องบุคลากร และด้านกระบวนการ เรื่องกระบวนการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านความร่วมมือของบุคลากรนั้น มีความเพียงพออยู่ในระดับดีแล้ว แต่ในด้านการปฏิบัติงานนั้น พบว่า จำนวนบุคลากรที่ดำเนินงานในโครงการ ฯ ยังไม่เพียงพอ และเรื่องกระบวนการดำเนินงานศึกษานิเทศก์ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับคณะกรรมการดำเนินงาน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง จากผลดังกล่าวจึงทำให้ลักษณะของกิจกรรม ฯ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

การประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ดูแล ให้คำปรึกษา และติดตามการประเมินผลต่าง ๆ กับคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีภาระมากจึงทำให้การประเมินความก้าวหน้าของโครงการขาดความต่อเนื่อง ซึ่งก็ส่งผลมาจากด้านกระบวนการดำเนินงาน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์มีการประสานงานกับคณะกรรมการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้การประเมินผล อยู่ในระดับการปฏิบัติที่ต้องปรับปรุงเช่นกัน

1.4 ด้านผลผลิต ผู้บริหารและครู มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีแล้ว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เป็นผลเนื่องมาจาก ด้านสภาพแวดล้อม ที่ผู้บริหารและครูเข้าใจในวัตถุประสงค์ และหลักการ จึงทำให้ด้านผลผลิตอยู่ในระดับดี นอกจากนี้คือ ด้านปัจจัยนำเข้า เรื่องบุคลากร ซึ่งเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนที่คัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการตามโครงการทั้งหมด โดยมีการ

ประสานงานร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์ จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรที่ถูกคัดเลือกให้ดำเนินงานโครงการ ฯ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และที่สำคัญคือให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการมีความต่อเนื่อง และสำเร็จลุล่วงไปได้ และจากผลดังกล่าว จึงทำให้ด้านผลผลิตของโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ดีเช่นกัน

2. ในด้านนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการโครงการนิสัยรักการอ่าน มีความแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผลจากโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ที่หน่วยศึกษานิเทศก์ได้จัดขึ้นมา เพื่อมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน และอ่านจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านขึ้นกับตัวเด็กเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้รับการกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะอ่าน สามารถพัฒนาตนเองด้านการอ่าน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์กับตนเองทั้งในด้านการศึกษา และในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ที่ไม่ได้มีการกระตุ้นและส่งเสริมด้านการอ่านแต่อย่างใดเลย จากผลการวิจัยก็ยังไม่อาจจะสรุปได้อย่างแน่ชัดว่า การที่เด็กที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ เพียงอย่างเดียว แต่อาจเป็นผลเนื่องมาจากตัวเด็กเองที่มีนิสัยชอบอ่านอยู่แล้ว หรือแม้แต่สภาพครอบครัว ที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีนิสัยรักการอ่านจากการปลูกฝังของพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.1 หน่วยศึกษานิเทศก์ ควรจะติดตาม ประชุม ดูแล ประสานงานและ ประเมินผลกับโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการรับทราบ รับฟังปัญหา และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากการดำเนินงาน เพื่อให้ การดำเนินงานของโครงการประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.2 ศึกษาฯ ควรดำเนินการทุกวิถีทาง ในการจัดหางบประมาณ เพื่อ นำมาสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ฯ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ โดยพยายามชี้แจงให้สำนักงานการศึกษา เห็นความสำคัญของโครงการ ฯ และจัดสรรงบประมาณมาให้เพียงพอ นอกจากนี้แล้วควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้ง ภาครัฐ และเอกชน โดยขอรับบริจาคสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เพื่อลด ปัญหาการดำเนินงาน และทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

1.3 ศึกษาฯ ควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ สามารถปฏิบัติได้ และส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน เช่น การเล่านิทาน การ เชิดหุ่น ฯลฯ โดยกำหนดแนวดำเนินการ แนะนำความรู้ และเทคนิคต่าง ๆ เกี่ยวกับ กิจกรรมนั้น ๆ มาเสนอ เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการความรู้ด้านกิจกรรม และ เทคนิคการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่บุคลากรผู้ดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร และครู ที่ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.1 ผู้บริหาร และครู ควรได้มีการประสานงาน และขอความร่วมมือกับครู ภายในโรงเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประสบความสำเร็จ

2.2 ผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุน และส่งเสริมบุคลากรที่ดำเนินงาน โครงการ ฯ ให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น และได้ผลอย่างจริงจังในเรื่องการส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน

2.3 ควรนำวัสดุที่เหลือใช้ หรือทิ้งแล้วแต่ยังมีประโยชน์ มาประดิษฐ์สื่อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ เช่น หนังสือพิมพ์ กระป๋องน้ำอัดลม เพื่อลดปัญหาการขาดอุปกรณ์

2.4 ผู้บริหารควรขอความร่วมมือจากภาคเอกชน โดยขอบริจาคสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ ฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรนำรูปแบบจำลอง ชิป ไปใช้ในการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร อีกครั้งเมื่อสิ้นสุดโครงการ
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินงานโครงการ ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วย
3. ควรศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้ละเอียด โดยแยกตามเพศ และระดับชั้นต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กุลรัสมิ ภูมิมาศ และ ดวงเนตร เบี้ยวไข่มุข. บริการและกิจกรรมของห้องสมุด.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศึกษามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2521.

เกศินี โชติกเสถียร. หุ่นเชิดมือ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. "วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้ฟัง," ใน การรณรงค์เพื่อ

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตุลาคม-ธันวาคม 2528. หน้า 331. กรุงเทพฯ :

กรมวิชาการ, 2529.

การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตุลาคม-ธันวาคม 2528. กรุงเทพฯ : กรม

วิชาการ, 2529.

ไกรวิทย์ ประवालพฤษ. การประเมินผลแนวใหม่. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพัฒนาเยาวชน,

2523.

จาดุรงค์ อาจารย์ย์. กิจกรรมละครหุ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

จินดา จำเจริญ. "กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก," บรรณารักษศาสตร์ มข. 5 :

29-46 ; สิงหาคม 2530.

จุฑามาศ สุวรรณโครธ. "การอ่านเป็น," สามัญศึกษา. 23 : 27-30 ; ธันวาคม 2519.

จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย. รวมบทความวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา

2524. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

เจริญผล สุวรรณโชติ. "ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน รากฐานการพัฒนาการอ่าน...

จริงหรือ ?," จันทร์เกษม. 186 : 1-2 กันยายน-ตุลาคม 2528.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การทำหนังสือสำหรับเด็ก (บรรณ 441). พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ : บุรพาสาน, 2527.

ชุติมา สัจจามันท์. "มาแข่งขันอ่านหนังสือกันเถอะ," ใน หนังสือเพื่อลูก. หน้า 53-55.

สุวีริยาสาส์น, 2529.

ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู, 2526.

ทวีป อภิลิทธิ. "การอ่านออกเขียนได้จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต," การศึกษา

นอกโรงเรียน. 4 : 53-56 ; ตุลาคม-พฤศจิกายน 2526.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. "ความสำคัญของการอ่าน," ใน

เอกสารเพื่อการพัฒนาหนังสือว่าด้วยหนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน.

หน้า 57-58. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2534.

เทียนฉาย กีระนันท์. การวางแผนและจัดทำโครงการของรัฐ และการวิเคราะห์เงิน

ต้นทุนผลได้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์. บริการของห้องสมุด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนคริน-

ทรวิโรฒ บางเขน, 2520.

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์. การประเมินโครงการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครู

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

นิตา ชูโต. การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส, 2531.

ประดิษฐ์ อุปรมัย. การศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาใน

วิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

อัดสำเนา.

ผะอบ ไปษะกฤษณะ. การละเล่นของเด็กภาคกลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนัก

เลขาธิการรัฐมนตรี, 2522.

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน, 2531.

พลศึกษา, กรม. เกมส์ 108. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ, 2525.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์เจริญผลการพิมพ์, 2531.

พวา พันธุ์เมฆา. "การส่งเสริมการอ่านอย่างเสรีและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน," ใน

ห้องสมุดโรงเรียน : ทฤษฎีและปฏิบัติ. หน้า 155-198. ภาควิชาบรรณาร-

ักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2525.

เพ็ญศิริ ด้านชนะ. การประเมินโครงการให้ทุนอุดหนุนการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

แมนมาส ขวาลิต. "กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน," ใน การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรัก

การอ่าน ตุลาคม-ธันวาคม 2528. หน้า 218-224. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ,

2529.

รสา วงศ์ยังอยู่. "การเล่าเรื่องจากหนังสือ," ใน การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตุลาคม-ธันวาคม 2528. หน้า 394-401. กรมวิชาการ, 2529.

ลักขณา บรรพภาณุจน์. การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

วชิระ น้ำเพชร. การประเมินโครงการประชุมสัมมนาผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา

วัฒนธรรมเพื่อการจัดตั้งชมรมส่งเสริมกิจกรรมการเล่นดนตรีไทย. วิทยา

นิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

วาณี ฐานวงศ์ตานติ. กิจกรรมห้องสมุด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.

วิชาการ,กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533).

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

วิริยา วรวิทย์สถิตญาณ. การประเมินโครงการฝึกอบรมอาจารย์ใหม่ของสถาบัน

อุดมศึกษาเอกชนรุ่นที่ 6 (พ.ศ. 2531). ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ศิริกาญจน์ โกสุม. "สอนเด็กด้วยหุ่น," วิทยาสาร. 30 : 10-12 ; มกราคม 2522.

สมจิตร เฉลิมสุวิวัฒนาการ. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับและไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

สมใจ พุทธเบญจพจน์. การศึกษาลักษณะส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อความสนใจใน

การอ่าน และการให้ห้องสมุดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. การประเมินโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ.

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วรณพร วิเชียรวงศ์. การประเมินผลการเรียนของนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์

ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สวัสดิ์ เรืองวิเศษ. วรรณกรรมเด็ก. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน,

2523.

สามัญศึกษา, กรม. เกมประกอบการสอนอ่านชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมสามัญ

ศึกษา, 2514.

สาโรจน์ แผงยัง. "ผลดีของการนำหุ่นมาสอน," วารสารคหเศรษฐศาสตร์. 25 : 20-27 ;

มีนาคม 2524.

สุขุม เฉลยทรัพย์. การส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, 2529.

เสรี คุปต์พันธ์. "การเล่านิทานเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็ก," ใน การจัดกิจกรรมเพื่อ

ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด. หน้า 1-8. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพิษณุสงคราม

พิษณุโลก, 2526.

โสภณ สุวรรณวงศ์. การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักการศึกษา กรุงเทพฯ

มหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อภิเชษฐ พุทธมาตย์. การศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อรสา กุมาริ ปุกทุต. "เด็กกับหนังสือ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก.

หน้า 317-325. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

อักษร รุ่งมณี. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านแบบปกติ

และการสอนอ่าน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2520. อัดสำเนา.

อังคณา กล่อมฤทธิ์. ความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่านและคุณสมบัติส่วนตัว

บางประการของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุด

น้อย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อุบล บุญชู. บริการของห้องสมุด. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะศึกษามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2525.

Anamba, Nwagobi. "How to Promote Reading Habit in Child," Imo States School Libraries Association Bulletin. 8 : 64-71 ; August, 1979.

Bodart, Joni. Booktalk. New York, Wilson, 1980.

_____. "Book Talks : What , Why and How - to," Top of the News. 35 : 273-274 ; Spring, 1979.

Braeder, Darlene. "Booking : A Survey of Student Reation," Canadian Library Journal. 41 : 211-215 ; August, 1984.

Golden, Gary Allen. "Motivation to Select Books : A Study of Annotated and Unannotated Booklists in Public Libraries," Dissertation Abstracts International. 44 : 1614-A ; December, 1983.

Goldher, Herbert. "The Effect of Prime Display Public Library Circulation of Selected Adult Titles," Library Quarterly. 42 : 371-386 ; October, 1972.

Gross, Elizabeth Henry. Children' s Service in Public Libraries : Organization and Administration. Chicago : American Library Association, 1963.

Hafner, Lawrence E. Improving Reading in Secondary School : Selected Reading. New York : Macmillian, 1967.

Lionni,Leo. "My Books for Children," Wilson Library Bulletin. 39 (2) : 142-145 ; October, 1964.

Rolando, Margaret Kernan. "An Investigation of Children's Perceptions of Story Content by Three Modes of Presentation : The Storyteller, The Reader, The Sound Slide Show," Dissertation Abstracts International. 46 : 827-A ; October, 1985.

Stake, Robert E. "The Counterance of Education Evaluation," Teachers College Record. 68:523-540 ; April, 1967.

Stufflebeam, D.L. Educational Evaluation and Decision Making Bloomington :
Indiana Phi Delta Kappa Study Committee on Evaluation. Ohio :
Peacock Publishers, 1971.

Welch, Wayne. W. W. "the Process of Evaluation," Journal of Research on
Science Teaching. : 175-183 ; April, 1974.

Wall, L.V. The Puppet Book. London : Faber and Faber, 1965.

Worthen, Blaine and James R, Sandors Education Evaluation : Theory and
Practice. California : Wadworth Publishing, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข
ศึกษานิเทศก์ 6 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. คุณไพรัช อรรถกามานนท์
เลขานุการผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. คุณโสภณ สุวรรณวงศ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสี่สุก กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

ที่ ทม.1007/4808

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร สุขุมวิท 23

กรุงเทพฯ 10110

20 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานพิเศษ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวัฒน์ ส่องแสงจันทร์ ประธาน

ผศ.เกษร เจริญรักษ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอนั่งสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้ง ขอเชิญ คุณไพรัช อรรถกามาหนั และคุณพงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุพา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ส่วนราชการ สำนักการศึกษา (กองวิชาการ โทร. 4372047)

ที่ กท 3004/7756 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการเขตห้วยขวาง

ด้วย นางสาวภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์ นิสิตชั้นปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง "การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งจะต้องรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ ของ

1. โรงเรียนสามเสนนอก
2. โรงเรียนประชากรราษฎร์บำเพ็ญ

สำนักการศึกษาใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการอนุญาตให้ นางสาวภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการวิจัยระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2538

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และกรุณาแจ้งผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบ และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นางอุไรวรรณ ธรรมกรบัญญัติ)

รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

15 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยขอทราบความคิดเห็นและข้อเท็จจริงจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ และนักเรียน ทั้งนี้เพื่อที่ศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จะได้ใช้ข้อมูลในการพิจารณาแก้ไขหรือปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป ในการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามและอนุญาตให้ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการดำเนินการ และนักเรียน ได้ตอบแบบสอบถามในเรื่องดังกล่าว

อนึ่งใคร่ขอเรียนว่าการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นไปในภาพรวมคำตอบในแบบสอบถาม จึงไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อท่านและผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไข หรือปรับปรุงโครงการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์)

นิสิตปริญญาโท เอกบรรณารักษศาสตร์

แบบสอบถามการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

✓ คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบทัศนะ หรือความคิดเห็นของ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ฯ ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของหน่วย ศึกษานิเทศก์ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอ และการปฏิบัติของโครงการ แต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context) เป็นการประเมินเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของ ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

1.3 ด้านกระบวนการทำงาน (Process) เป็นการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติ ของกระบวนการในการดำเนินงาน กิจกรรม และการประเมินผลของโครงการ

1.4 ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของ คณะกรรมการที่มีต่อผลของการดำเนินงานโครงการ

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมีคำตอบให้ เลือกตอบ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ()

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ฯ ที่มีต่อ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใน 4 ด้าน ตามข้อ 1.1 ถึงข้อ 1.4 แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ความคิดเห็นหลังข้อความที่ท่านต้องการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของท่าน

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ตรงกับสถานภาพของท่านในปัจจุบัน

โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ()

1. สถานภาพ

() ผู้บริหารโรงเรียน

() ครูผู้สอน

() ครูบรรณารักษ์

2. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() ปริญญาโท

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ประสบการณ์ในการรับราชการ

() ต่ำกว่า 5 ปี

() 5 - 10 ปี

() 10 - 15 ปี

() 15 - 20 ปี

() มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ฯ ที่มีต่อ
โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

คำชี้แจง โปรดเลือกระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเห็นของท่าน ที่มีต่อการ
ดำเนินงานของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยงานนิเทศก์
สำนักงานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดยให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นหลังข้อความ

ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสม มากที่สุด	เหมาะสม มาก	เหมาะสม ปานกลาง	เหมาะสม น้อย	เหมาะสม น้อยที่สุด
1	โรงเรียนมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน	✓				
2	ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน		✓			

ในข้อ 1 คณะกรรมการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเหมาะสมมากที่สุด แสดงว่า
คณะกรรมการมีความเห็นว่าโรงเรียนมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน อยู่ในระดับที่มี
ความเหมาะสมมากที่สุด

ในข้อ 2 คณะกรรมการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเหมาะสมมาก แสดงว่า
คณะกรรมการมีความเห็นว่าครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน อยู่ในระดับที่มี
ความเหมาะสมมาก

ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ทั้ง 4 ด้าน ขอให้ท่านตอบข้อคำถามทุกข้อ

2.1 ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ

ท่านมีความคิดเห็นว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ มีความเหมาะสมเพียงใด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด
1	การจัดโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นการสร้างเสริมสภาพการอ่านของนักเรียนให้พัฒนาดีขึ้น					
2	ใช้หลักการพัฒนาด้านการอ่านโดยนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาเป็นหลักในการดำเนินงาน					
3	เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน					
4	เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนสนใจการอ่านอยู่เสมอ					
5	เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน					
6	เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน					
7	เป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านให้แก่ นักเรียน					
8	การจัดโครงการ ฯ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น					

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

ท่านมีความคิดเห็นว่าบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพอ
 มากน้อยเพียงใดในการดำเนินงานโครงการ

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เพียงพอ มากที่สุด	เพียงพอ มาก	เพียงพอ ปานกลาง	เพียงพอ น้อย	เพียงพอ น้อยที่สุด
	1. ด้านบุคลากร					
9	บุคลากรในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้ ดำเนินงานโครงการ ฯ มีความเหมาะสม					
10	จำนวนบุคลากรในแต่ละโรงเรียนที่ ดำเนินงานโครงการ ฯ					
11	บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้าน การอ่าน					
12	การระดมความคิด ทรัพยากร และ ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ในการ โครงการ					
13	คณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ฯ ให้ความสำคัญ ของการดำเนินงาน					
14	คณะกรรมการที่ร่วมโครงการ ฯ ให้ความ ร่วมมือในการดำเนินงาน					
15	ครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือกับ คณะกรรมการดำเนินงาน					
	2. ด้านวัสดุอุปกรณ์					
16	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม					
17	หนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม					

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เพียงพอมากที่สุด	เพียงพอมาก	เพียงพอปานกลาง	เพียงพอ น้อย	เพียงพอ น้อยที่สุด
18	วัสดุทางด้านโสตทัศนวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม.....					
19	การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม.....					
20	วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม.....					
21	ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในสังกัด					
3. งบประมาณ						
22	งบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านหนังสือ.....					
23	งบประมาณที่ใช้จ่ายและสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการด้านวัสดุอุปกรณ์.....					
24	งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านวิทยากร.....					
25	งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านการประชุมอบรมสัมมนา.....					

2.3 ด้านกระบวนการ

ท่านมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	เพียงพอ น้อยที่สุด
	1. กระบวนการดำเนินงาน					
26	จัดประชุมและปรึกษาหารือ นำปัญหาต่างๆ มาพิจารณาร่วมกัน					
27	มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน					
28	มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านแก่คณะกรรมการดำเนินงาน					
29	คณะกรรมการได้ทำการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน					
30	มีการประสานงานกับหน่วยงานในเทศก์					
31	มีการประสานงานกับครูผู้สอน					
32	มีการพัฒนากลวิธีในการดำเนินงานของโครงการให้ทันต่อเหตุการณ์					
33	มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านให้กับคณะกรรมการ					
34	มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอ่าน					
	2. ลักษณะของกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน					
35	มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริม					
36	นิสัยรักการอ่าน					

2.3 ด้านกระบวนการ (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ปฏิบัติ มากที่สุด	ปฏิบัติ มาก	ปฏิบัติ ปานกลาง	ปฏิบัติ น้อย	เพียงพอ น้อยที่สุด
36	มีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ					
37	มีกิจกรรมการแนะนำหนังสือใหม่					
38	จัดให้มีการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ					
39	มีการจัดนิทรรศการเพื่อรื้อให้นักเรียนเกิด ความตื่นเต้น และอยากรู้					
40	จัดการประกวดการอ่านหนังสือประเภท ต่าง ๆ					
41	จัดให้มีการแสดงละครเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือ					
42	มีการแนะนำและวิจารณ์หนังสือที่น่าสนใจ					
	3. การประเมินผล					
43	ศึกษานิเทศก์ได้มาสังเกตการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ					
44	มีการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ จากศึกษานิเทศก์					
45	มีการซักถาม และพูดคุยกับนักเรียนในด้าน การอ่าน การยืมหนังสือ					
46	ประเมินความก้าวหน้าของโครงการจาก สถิติการยืมหนังสือของห้องสมุด					
47	ประเมินความก้าวหน้าของโครงการจาก แบบประเมินต่าง ๆ ของกิจกรรมที่จัด					

2.4 ด้านผลผลิต

ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		พึงพอใจมากที่สุด	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	พึงพอใจน้อยที่สุด
48	นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด					
49	นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม					
50	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม					
51	นักเรียนเกิดทักษะด้านการอ่าน					
52	นักเรียนพัฒนาความสามารถของตนเองด้านการอ่าน					
53	นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน					
54	นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจและมีนิสัยรักการอ่าน					
55	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน					
56	ครูมีความพึงพอใจต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่พัฒนาขึ้น					

แบบสอบถาม

ชื่อและนามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
2. ในแบบสอบถามนี้เป็นคำถามซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบ 5 ตัวเลือก เมื่อ
นักเรียนอ่านคำถามที่ละเอียดแล้ว ขอให้พิจารณาว่าคำตอบใดเป็นคำตอบที่ตรงกับ
การกระทำของนักเรียนมากที่สุด ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง
ของนักเรียนเพียงช่องเดียว

ความหมายของแต่ละช่อง คือ

เป็นจริงมากที่สุด	หมายถึง	การกระทำหรือสิ่งที่อยากให้มีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปฏิบัติเป็นประจำ
เป็นจริงมาก	หมายถึง	การกระทำหรือสิ่งที่อยากให้มีขึ้นเกือบทุกครั้ง เช่น ปฏิบัติบ่อย ๆ
เป็นจริงปานกลาง	หมายถึง	การกระทำหรือสิ่งที่อยากให้มีขึ้นเป็นครั้งคราว เช่น สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง
เป็นจริงน้อย	หมายถึง	การกระทำที่นาน ๆ จึงจะมีโอกาสกระทำ เช่น เดือนละ 1 - 2 ครั้ง
เป็นจริงน้อยที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย เช่น ไม่เคยกระทำ

3. ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	ข้อคำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1	ก่อนนอนข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ			✓		
2	ข้าพเจ้าชอบฟังนิทานตอนกลางคืน	✓				

จากตัวอย่างข้างบน

ในข้อ 1 ก่อนนอนข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเป็นจริงปานกลาง แสดงว่านักเรียนอ่านหนังสือก่อนนอนเป็นประจำ

ในข้อ 2 ข้าพเจ้าชอบฟังนิทานตอนกลางคืน นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเป็นจริงมากที่สุด แสดงว่านักเรียนชอบฟังนิทานเป็นประจำทุกคืน

ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามมี 27 ข้อ ขอให้ให้นักเรียนทำทุกข้อ คำตอบของนักเรียนแต่ละข้อ ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิดแต่อย่างใด ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริง และทำแบบสอบถามด้วยความสบายใจ

ลำดับ ที่	ข้อคำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1	เมื่อมีเวลาวางข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเสมอ					
2	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเมื่อครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น					
3	ข้าพเจ้าชอบให้ครูพาไปเรียนในห้องสมุดบ่อย ๆ					

ลำดับ ที่	ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
4	ข้าพเจ้าชอบเล่าเรื่องจาก หนังสือที่ข้าพเจ้าได้อ่านให้ ผู้อื่นฟัง					
5	ข้าพเจ้าชอบแนะนำหนังสือที่ ข้าพเจ้าอ่านมาแล้วให้เพื่อนๆ อ่านด้วย					
6	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือก่อน นอนเป็นประจำ					
7	ข้าพเจ้าเห็นว่าการซื้อหนังสือ มาอ่านทำให้สิ้นเปลืองเงิน					
8	ข้าพเจ้าอยากให้จัดมุมหนังสือ ไว้ในห้องเรียน					
9	ถ้าข้าพเจ้ามีเงินเหลือข้าพเจ้า จะเก็บเงินไว้เพื่อซื้อหนังสือ					
10	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเฉพาะ ตอนใกล้สอบเท่านั้น					
11	ในวันหยุดข้าพเจ้าใช้เวลา ส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์ เล่นวิดีโอเกม หรือการเล่นเกม อื่นๆ					
12	การอ่านหนังสือช่วยให้เกิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
13	ในขณะที่พักกลางวัน ข้าพเจ้า จะไปอ่านหนังสือในห้องสมุด					

ลำดับ ที่	ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
14	ข้าพเจ้าชอบยืมหนังสือจาก ห้องสมุดไปอ่านที่บ้านเสมอ					
15	ข้าพเจ้าไม่ชอบการค้นคว้า เพื่อเขียนรายงานส่งครู					
16	ข้าพเจ้าอยากให้ห้องสมุดซื้อ หนังสือใหม่ ๆ มาให้นักเรียน อ่านเป็นประจำ					
17	ข้าพเจ้าชอบให้มีการแข่งขัน ตอบปัญหาต่าง ๆ จากหนังสือ					
18	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือได้ครั้งละ นาน ๆ โดยไม่เบื่อ					
19	ข้าพเจ้าชอบแหวะดูหนังสือตาม แผงขายหนังสือเสมอ					
20	ข้าพเจ้าคิดว่ายังมีความรู้อีก มากมายที่หาอ่านได้จาก หนังสือ					
21	ข้าพเจ้าอยากให้ผู้ปกครองซื้อ หนังสือให้อ่านบ่อย ๆ					
22	ตอนเช้า เมื่อมาถึงโรงเรียน ข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดเพื่อ อ่านหนังสือเป็นประจำ					
23	ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือ มาก ๆ ช่วยให้การเรียนดีขึ้น					

ลำดับ ที่	ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
24	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดและเบื่อ เมื่อต้องอ่านหนังสือ					
25	ข้าพเจ้าไม่สนใจเข้าร่วม กิจกรรมที่ห้องสมุดจัด					
26	ข้าพเจ้าจะจัดเก็บหนังสือ เป็นอย่างดี					
27	ข้าพเจ้าคอยระมัดระวังดูแล หนังสือไม่ให้ชำรุดฉีกขาด อยู่เสมอ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นางสาวภัทรินทร์ วิศิษฎ์ศักดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	2 กันยายน 2507
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	3/1 หมู่ 5 ตำบล แหยมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ (10290)
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสี่สุก แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร (10150)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2529	คบ. วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2539	กศ.ม. วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ภัทรินทร์ วิเศษภูศักดิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2537
โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นแนวทางการประเมินโครงการใน 4 ด้าน คือ
ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และเปรียบเทียบ
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วม
โครงการ ฯ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร และครูของ
โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน ครูผู้สอน
จำนวน 36 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 12 คน รวม 60 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบ
เจาะจง และนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียน 12 แห่งที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และกลุ่ม
นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ 12 แห่ง ระดับชั้น ป.4-5 จำนวนกลุ่มละ 370 คน
ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นต่าง ๆ
ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 740 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถาม
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรัก
การอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ
และด้านผลผลิต และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูที่มีต่อโครงการ
ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของ
โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง

1.3 ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการการดำเนินงาน ลักษณะของ กิจกรรม ฯ และการประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

1.4 ด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงานโครงการ ฯ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับดี

2 นิษักรักการอ่านของกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิษักรักการอ่าน กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ

2.1 ค่าเฉลี่ยนิษักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิษักรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม นิษักรักการอ่าน อยู่ในระดับมาก

2.2 ความแตกต่างเกี่ยวกับนิษักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิษักรักการอ่าน กับนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ พบว่า นิษักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิษักรักการอ่าน มีนิษักรักการอ่านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิษักรักการอ่าน มีนิษักรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ ฯ

AN EVALUATION OF READING HABIT PROMOTION PROJECT OF
THE SUPERVISORY UNIT, THE DEPARTMENT OF EDUCATION,
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

AN ABSTRACT

BY

PATTARIN VISISTASACKDI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Library Science
at Srinakharinwirot University

March 1996

The purposes of this research were to evaluate a reading habit promotion project of the supervisory unit, the department of education, Bangkok Metropolitan Administration during 2535-2537 B.E. using four Cipp concepts i.e. context, input, process and products as a conceptual model ; and to compare the reading habit of the students who participated and who did not participated in the project.

The sample used in the research consisted of 2 groups, i.e. 12 school directors, 36 school teachers and 12 teacher librarians which were purposively selected, and 740 students which were stratified randomly selected from 12 schools that participated in the project and 12 schools that did not. the two student groups consisted of 370 Prathom 4-6 students. the statistical methods employed in the analysis of data were percentage, mean and standard deviation

The findings were as follow.

1. The opinions of the school directors and teachers concerning the reading habit promotion project in terms of the CIPP concepts were as follow.

- 1.1 The evaluation of the project context in terms of its principles aims, and goals were at the high level.

- 1.2 The evaluation of the project input in terms of man, materials and money were at the have-to-be-improved level

- 1.3 The evaluation of the process in terms of procedures, activity implementation and evaluation were at the have-to-be-improved level

- 1.4 The evaluation of the project product in terms of its product was at the good level.

2. The reading habits of the student who participated and who did not participated in the project were as follows.

2.1 The reading habits of both groups of student were at the high level.

2.2 The reading habits of both groups of students were found to be statistically different at the .01 level, i.e. the students who participated in the project had higher reading habit activities than thos who did not.